

©276.

5950

Müller ja Miller.
A. Eiz.

Wahemuise
näitelava
+ TARTUS. ++

132

Eesti Üliõpilaste Seltsile

Wanemuise näitelawa poolt.

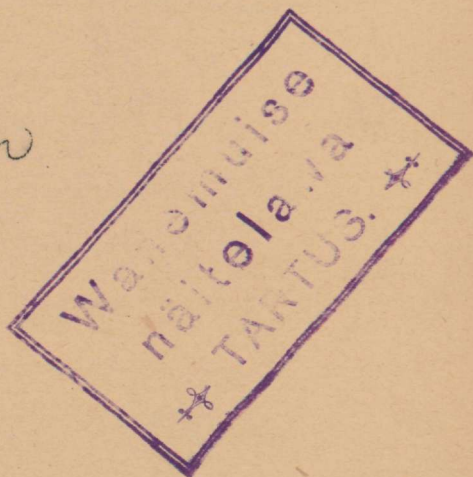
Külker ja Miller

Kaljamäng kahes waatuses

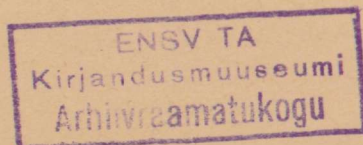
Alexander Sltz

[A. F. Stein.

Fõlkinud: L. Simm

Wanemuise näitelawa.
November 1910.

76197

Osalistad:

Forstbach, mõisaomanik

Friederike, tema tütar.

Hanne, nende naaslane.

Emil Müller, õiguse teaduse kandidaat

Emanuel Müller, usuteaduse kandidaat

Emand Schraube.

Wõõrastemaja teenis

Kellner

Hanguskoht Suurlinn.

Esimene waatus

Tuba wõoras temajas: paremal pool taga
sugavam nurk, esemetega kinni naetud, nur-
ga kõrwal pahemat kätt üldine sussekäik.
Paremat ja pahemat kätt küljeüksed; parem
käth laud ja tool.

1 etendus

Forstbach Friederike Hanne kartoniga

Kellner nähuse reisikastiga

Kellner [näitab parem kätt ukse pääle] See
tuba sun paremat kätt on õige suur, ja
aknast on wäljawaade maja aeda

Forstbach Tüdrukud, see on tee jaoks

Kellner [näitab pahem kätt küljeukse pääle]

See siin on wäiksem, palmoniga ja wäljawaade
tega rahwarikka turuplatsi pääle

Forstbach See on minu jaoks

Kellner Sellel ei ole aga woodit sees

Forstbach Koh, kus ma siis pean magama?
Kellner Kui te kõin toad tahate võtta,
 siis on sin - [Awab nurga eesüüded]

Forstbach Aa see on häa! [Lähem nurga
 juurde ja vaatab selle eesüüdest]

Friederike [tasa Hannele] Wahest teab melle
 nei sätte ütelda, tunnebgi ehk teda.

Forstbach [ette tülles] Just nagu mulle
 loodud. Pime ja jaher -

Kellner Kas te söögisaali sööma tulete,
 või käsite söök tüüpa tulla.

Forstbach [Friederikele] Kuidas sina tahad?

Friederike Minu sõnn Hannega sin.

Forstbach Hää, kahela siis sua, minge tulin
 alla.

Kellner Wäga häa

Forstbach Küüid tehke nagu oleksite kodus
 [Hannele]. Oskub, tuhvlid ja mis muudki,
 weil minu on, pane mulle sua taha [Han-
 ne ja Kellner asjadega kõrwal-küljetüüpa
 parem. kätt ära]. Nagu wäha, on selle 15
 aasta jaoks ul, mis ma enam sun ei ole
 olnud, wäga palju muutunud; muudki

ole sinu võõrastemajas vähe külalise, ja
nüüd on neis toad ära võetud. Olen
uudishimulik, kas minu nooreea sõbrad
ja tuttavad ka muutunud on.

Friederike Koh, isei, seda võid sa isegi ar-
vata, kes nendest veel elab, on juba selle-
poolest muutunud, et ta 15 aasta voo-
ra vanemaks on lüünud

Ferstbach. Oige, oige, muuse on see ka tema,
kes seekord 9 xim 10 aastat vana oli, nüüd
9 ja 15 teeb 24-veata, veata, see sünnib
päris hästi kokku.

Friederike Ihes, is a?

Ferstbach Ihes 24 ja naene 18 aastat -
pagana pihta, sest saab ilus paarikene -
kas sa ei arva, mis?

Friederike [murelikult] Isa, ma ei tea ju
sugugi, kellest sa räägid?

Ferstbach [wõmsalt naerdes] Võrukael!

Sa ei tea seda ja ei arva ka ara-
mis? Kui vana sa oled? 18 aastat - järjekult -

Friederike [häbelikult] järjekult?

Ferstbach Pead sa mehele minema!

Friederike [kokkudes] Hehele minema, minna?
Forstbach Kludugi. Ma olen sulle ka juba
 mehe valmis wadandud - minu noorela
 sõbra poja, 15 aasta eest oli ta ilus poiss ja
 niid pidada, nagu ta isa mulle kirjutab,
 tubli noormees olema. Noh, ma loodan, et
 asi joonde lähes, ma lähen veel tänä oma
 sõbra poole ja teen asjaga algust

Friederike [kartlikult]. Aga armas isa - mi -
 na -

Forstbach Sa rõõmustad, noort meest tundma
 appida - ja, ja, wõin juba arvata, midagi ei
 tee ühele kaheksateistkümnne-aastasile
 tütarlapsile enam rõõmu kui peigmees
 Kludugi ei arata temas suuremat igatsust kui
 pulmad - Na, na, ainult kannatust ma
 loodan, juba nelja nädala pärast peab
 sinu igatsus täide minema - ja -

Kellner [tuleb ütle kõrwalttoast ja tahab üle -
üldisest sissekäigust wälja minna]

Forstbach [kellnerile]. Hee, Kellner?

Friederike Armas isa, kas sa ei taha enne
 mind kuulda wotta?

Forstbach Päraspaole, Pire, päraspaole!
 [Wib Kellneri kõrwale pakemat wät-
 ettepaole ja ütleb tasakesi]. Ütlege mulle
 eige, kus elab niid kohtunõuunin skiller?

Kellner [saljusti] Skiller, Skiller?

Friederike [kohkunult] Isa, armas isa!

Forstbach Kohe kohe! [Kellnerile] Kõh?

Kellner Wabandage, ma ei tea seda mitte;
 ma saadan aga kohe wõrastemaja temri
 teie juurde, see teab seda teile kõige paremi-
 ni ütelda.

Forstbach See oleks waga häa [Kellnerile]
 Armas laps, mis sa soovid?

Friederike Oh taewakene, isa, kas sa tun-
 ned härra Skillerit?

Forstbach Muidugi tunnen ma teda [Kae-
 rab]. Hahaha! Amad sa midagi, kas
 sinu südamekene tursuma hakkab? Ja,
 ja! Mul on härra Skilleriga isna meider
 protsess läbi harutada, mis, nagu ma loo-
 dan, sinu ja minu rahulelemiseks lõps-
 pema peab.

2. etendus

Endised Hanne

Hanne [kõvalt toast, paksu käevare pääl öökuub ja öömüts, käes piip ja tuhralid, paremas käes kott rahaga, mida ta raskest kannab]

Forsbach [Hannile]. Kuhu sa siis nende asjadega tahad minna?

Hanne. Koh, ütlesite ju, et ma käin Teie asjad sinu toors

Forsbach. Aga emeti mitte raha?

Hanne. See on ju emeti teie oma

Forsbach. Kumbal tiidruk, kui see sun igaihil käepäras on, siis ei ole ta enam

käeva minu oma [Hõltab Hanne käest

raha ära]. Anna see [Lähel kõrvale

tüppa parem kätt ära]

Hanne [on muud asjad alkoovenisse pannud ja astub ruttu, kuna ta ettevaatlikult kuulatades ümber vaatab, Friede-

riiele]. See kellner on veel agaram kui kodus meie hanikarjane; see teab emeti

mähemalt, kus koolmeister ja õpetaja elab; see kellner ei tea aga midagi, ta

naerab ainult ja ütleb, sinu olla palju härrasid, kelle nimi Sküller on?

Friederike Oh, Hanne, mõtle ometi, ise tunneb härra Sküllerit ja tahab koguni ühe protsessi pärast temaga läbi rääkida

Hanne See on ju tore

Friederike Ja mina pean mehele minema

Hanne Härra Sküllerile?

Friederike Oh ei, ühe tema nooruseõbra pojale

Hanne Kahju, et Sküller mitte nooruseõbra poeg ei ole, siis oleks ühekorraga kõigil hädal lõpp. Kuudas on siis selle sõbra ja ta poja nimi?

Friederike Oh, kust ma siis seda tean! Hirmu pärast ei saanud ma rääkida ja isalt küsidaagi!

Hanne Kui ainult härra Sküller sinu oleks et te temaga kokku saaksite rääkida, vahet teavata nõuu anda, aidata, ta mõniksigi protsessi asja juures isaga rääkida, nagu kogemata aramääratud peig. mehe nime järel küsida, ja kui see midagi

wäart ei oleks, iseennast peigmehes parkuda

Friederike Skine ikka!

Hanne. Ma ei tunne härra Skillerit sugugi, aga te ütlesite ju mulle, et ta ilus noor mees olewat, ja järgelikult on ta minevate wamuse järel Teile mehes nagu koodid.

Friederike Seda arwan mina ka, aga isa-

Hanne. Ah, mis, ristusa ei pea ju teid ka mitte naeseks wõtma, waid ainult wõime mehes, - noh, ja selles mõlbab ju just see oieti, kes Teile meeldib. Kooruse õbra poeg ei meeldi Teile mitte pärmugi, seda peate Teile isale otse suu sisse ütleva.

Friederike Ah, Hanne, seda ei wõi ei julge ma.

Hanne. Sus peab seda härra Skillerit tegema, ta peab ristuisale ütleva. Armas härra isa Forstbach, ma armastan Teile tütar - Teile tütar armastab mind, ja selle pärast ei wõi ta mitte Teile nooruse õbra poega armastada ja talle mehele minna ja asi otsas.

Friederike Kuudas võib aga Skiller isaga
nõnda rääkida, kui ta sellest midagi
ei tea, et ma teisele mehele pean minema?
Hanne See peame talle asja kätte õpetama

Friederike Kust teda aga kätte saaks?

Hanne Ainult kannatust, kellner saadab
mehe üles, kes kõik ja enamgi veel
teab, kes kõiki inimesi dinnas tunneb -
noh, kui ta kõiki tunneb, siis tunneb ta
härra Skillerit ka!

Friederike Arvad sa?

Hanne Skuidugi teada, on ju inimesi ole-
mas, kes enam teavad kui keegi teine, kes
iga vanaisaja ja iga koolijärgi tunnevad. Küll
te näite, kui Te selle inimese käest küsite:
Teie, väi häa mees, kas Te tunnete härra Skil-
lerit? Siis ütleb ta vistiski kohe. Noh,
iseenesest mõista! - Ja kui ta juba kord
seda ütelnud on, siis on kõik kõige
paremas korras, siis ütelge aga ainult:
[utth läbi nina rääkides] Teie väi häa
mees, minige palun selle härra Skilleri

juurde, wiige talle poalju ^{terwisid} preili Friederike Forstbachi poolt, ja härra Skiller katsugu silmapilk preili Friederike Forstbachi poole tulla, tal on temale, härra Skillerile, midagi isärahjot tähtsat usaldada, nimelt isa plaanidest oma neorus esõbra poja asjus.

Friederike Aga Hanne, mis sa ometi mõtled? Kusugust asja wõorale inimesele ütelda, see ei lähe ju ometi

Hanne Skitte? Koh, kas teate, siis kirjutage ometi härra Skillerile; see mees wõib ju kirja härra Skilleri juurde wiew

Friederike Mina pean Skillerile kirjutama: Ei, see ei ole ka mitte sünnis.

Hanne. Ka mitte sünnis? Jah, mis on siis sünnis?

Friederike Sa peaksid - aga ei - see ei lähe ka mitte!

Hanne. Niid ma tean! Ma kirjutan teie asemel, see on siis juba sünnis.

Forstbach [näitesuente taga] Rieki!

Friederike Oh jumal! Isa, kui ta wahest

Müüd juba oma noorusõbra juurde tahab minna -

Hanne [otsustades ja ruttu] Klinge ruttu tema juurde, kals uge teda tagasi hoida, jutustage temale midagi, või veel parem, tehke ennast veidi roidunuks, just nagu oleksite te natuke haige, siis jääb ta mõistete koju. Ma kirjutan vähepääl kuu aialmsis ja ajan kõik joonde.

3 etendus

Emilied Forstbach

Forstbach. Aga tüdrukud, mis te siis teete? - Keegi ei tule!

Friederike [habelikult] Ahina -

Hanne [ruttu] Kire ei ole päris terve.

Forstbach. Noh, see oleks liigu! [Iknelikult] Mis sul sünniga on?

Hanne [tasaja ruttu Friederikele] Pange ruttu käsi südame peäle. [Halvasti Forstbachile] Ta on äkki südame peksmise saanud.

Forstbach. Seda teeb surnumurd tööõhku sun! [Läheneb Friederikele.] Tuli minuga

ihes ja kinga lahtise akna eswaba, terwet
aiavõnu. Küll aitab.

Hanne Kuudugi, seda olen mina ka juba
teinud, vähemalt kaob hirmutundmus
[Poolvaljusti Forstbachule] Te jaate ehk
nukauaks Piere juurde, kuni mina theed
tellin?

Forstbach Kuudugi - ma võin ju ka päale
lõunat võlja minna.

Hanne [Friederikele] Koh, kuulete nüüd
isegi. Kinge aga nüüd ilusti isaga lahtise
akna ette, mina muretsen nukaua Stoff-
manni telkade ^{soe} eest.

Forstbach [Hannele] Tee seda, laps [Friede-
rikele] Tule nüüd, mu kirekene, tule - siin
aastates lähewad nusugused mäksed haiguse
hood peagi mööda [Kub Friederike enesega
kaasa parem. kätt tuppa]

Hanne [vaatab äraminejatele naeratades ja-
rele] Ja muudugi, ja muudugi, nusugused
haiguse hood on kerged parandada, isearnis-
kui abinõusid nende vastu tuntakse ja
nad saadawal on - Nüüd tahan ma

aga ma kohe - [Isut lüua äände] Koh, niid kirutan ma kohe whusedeli walmis ja lasen õige wõtu kätte otsida ja sua tuua. [Seab end kirutamiseks walmis ja mõtleb järele] „Skinnu armastatud härra Skiller.“ - „Ei, nõnda ei tohi ma mitte alata, ta wõiks wõimati ussuda, et mina teda armastan - Koh sus, Kõigesti armastatud härra Skiller“ - [Kirutab] - Skiller - „mina olen sur ja“ - ei, see ei lähe mitte, see mina ei lähe jälle mitte - Koh sus - „Kõs mees naesterahwas Teie kutwusest on sur, [kirutab] - on sur ja soowib tungiwalt teiega rääkida - Waga hää!“ - Muudkui edasi - „Kui Teie selle naesterahwa rahu ja ühte armastawat südant mitte purustada - tore!“ [Kirutab] „ja oma enesde õnnesst mitte ilma jääda ei taha, siis tulge nii ruttu kui võimalik - kui võimalik - oma - oma - nulle puude?“ [Kirjutades] „Oma igatsuses ootawa - ootawa - II - II“ So, see on lühidalt ja haasti, selkest saab ta wististi aru [Paneb kirja]

ümbrikusse kinni ja kirjutab adressi] Hänn-
ra E. Hillerile - kandidat - sin - waga
utulik! - So - ma tahaksin ainult tea-
da, mis selle juures sündmatat on, kui
kellelegi niisugune siita kiri kirjutatakse!

4 etendus

Hanne Woorastemaja teener

Woor. teen. Kellner ütles mulle -

Hanne Ah, Teie olete wrot - ?

Woor. teen. Woorastemaja teener, Teie kasi
pääle!

Hanne Kes kõik teab?

Woor. teener [naeratades] Kõik just küll
mitte - aga Teie soovite?

Hanne Härra Hilleriga kõnelda.

Woor. teener Ma rüthan kohe tema juurde.

Hanne Kaste siis teada tunnete?

Woor. teen. Kindugi, waga hästi!

Hanne Hää, siis utake kohe tema juur-
de ja andne talle see kiri ära!

Woor. teen. [wõtab kirja] Hää küll! [Waa-
tab adressi] Ah, mitte härra kohti -

nõuunnik Skillerile?

Hanne Kohtunõuunnik?

Wõõr. teen. [loeb] Hanna E. Skiller E. Skiller?

Hanne Koh? Niid te wähest ei tunnege seda härrat?

Wõõr. teener. Wabandage, selle numelise härrasid on sun mitu, keda ma tunnen. - Sun on pangapidaja, kohtunõuunnik, metsailem, kaupmees, professor, rentmeister, postiametnik ja kandidaat Skiller, aga härra E. Skiller? Ah, niid ma tean!

Kandidaat E. Skiller, see elab, kui ma ei ekski, sun lähedal pesunaise emand Schraabe juures. - Silmapilk muretsen ma kirja wõhale [Ruttu ära]

Hanne. Uhe pesunaise juures elab noor härra? Ah, see on ometi - kui see wunnati-see inimene jookseb wunnati kõrk Skillerid läbi ja minu kiri - noh, sest tuleks ilus asi wälja! [jookseb ruttu wälja kairuukse juurde wälja] Armas härra, kuulge ometi!

5. etendus

Hanne Emil [ruttu Hannele ukse pääl

wastu astudes]

Emil Jah, mu ilus laps, mu kiulene

Hanne [astub uutu tagasi] O!

Emil [suse astudes] Waatan inestam, olen waimustatud ja tahan muud ka tunda, kas see nõidus olewus mitte minu ettekujutuse pettus ei ole, kas sa ka muu iga teine inese laps oled [Sahab teda raskustada]

Hanne [taganeb] Kiulge, minna arwast, te jätate mis uiguse wuse parem, muudu wõiks kogemata midagi [teeb wõitse rasku- gutuse] kõwa teie tundmuse päale mõjuda!

Emil Järe, hästi antud!

Hanne Kas rahul olete?

Emil Weel mitte

Hanne Mis te siis weel tahate?

Emil Selle küsimuse pean ma sulle uiguse poolest sulle ette panema.

Hanne Kulle?

Emil Kas sa mind ei hüüdnud?

Hanne Kina Teid?

Emil Kas sa ei hüüdnud, kui mina aridours mööda läksin, minu poole

Armas härra, kuulge - ?

Hanne. See ei käinud ju sugugi teie, vaid
ihe teise kohta.

Emil. Lase teine jooksta ja võta mind tema
asemel!

Hanne. Tuga paremaks!

Emil. Iha kinnitan sulle, see saad vahe-
tusega üsna rahul olema.

Hanne. Aga mis ma sulle teiega pean tegema?

Emil. Mis sa teise egi teha tahtsid.

Hanne. See oli ju omati -

Emil. Üks meesterahvas? Iha kinnitan
sulle, et mina seda ka olen ja missugune
mees veel? 50 protsenti parem kui iga
teine!

Hanne. Koh, teie näite mulle just see äige
olevat.

Emil. Olen ka ja rõõmistan, et sa mind
kohe ära oled tundnud.

Hanne. Veel olite te mulle matukene
luga tundmata.

Emil [enesele]. Sugugi mitte halb! [Pa-
kub lalle kurnul] Mis ütled sa nüüd?

Hanne Et teil mitte täit aru pääs ei ole.
Emil Laps, saäl on sul õigus - kui mul
 täis aru pääs oleks, sus ei panuks ma
 sulle mitte täit rahakotti - aga niidõlõgu
 naljast küll - wota!

Hanne Aga mille eest pean ma sus selle
 raha wõtma?

Emil Ihe musu eest, millele pärast veel
 mõne teise päälekauba järgneb.

Hanne So? Wõi mi! Kas sus sun linnas
 mususid astetakse?

Emil Kõnirõrd küll.

Hanne Ja te maksate mi palju raha
 ihe musu eest?

Emil Ingel, ma annan sagedasti veel
 palju enam selle eest -

Hanne Kuulge, musused saate palju
 odavamini.

Emil Kuidas - sa tahad? -

Hanne Ma ei taha midagi, aga meie
 wana peremansel annab Teile terve to-
 pina iga wie marga eest.

Emil [ennust raputades]. Wuu! Ma tänan!

Hanne Koh - misu on misu

Emil Sa eksid, ja et seda sulle selgiks teha, tahan ma - [Tahab teda kuulustada]

Hanne [taganeb ja tes tab kae koomis eks]

Kui tee tundmus natuke ärn on, sus

ell jääge emale

Emil. Aga kulla laps, mõtle ometi - just selle pärast, et mul tundmust on ja ma ütleilse väga tundelik inimene olen, katsun ma sulle läheneda, et sulle, sa väike tundmusteta hüdrik, oma tundmustest jagada!

Hanne Jagage oma tundmust ja raha kellegile teisele; mulle ei ole neid kumbagi tarvis.

Emil Kas ma sus sulle ei meeldi, saate mind ometi kord hooliga [Keerutab ennast ungi ja teeb, nagu kaotaks ta basa - kaalu, katsub selle juures ta umbert kinni hakata]

Hanne [pöörab nutte kõrvale ja uttleb pilkavalt] Teil hakkab pääkene jälle pööritama!

Emil Hõnikord - isäranis ilusa tühiku läheduses tuleb mulle iga kord misu-
gune väike nõrkus peäle.

Hanne Suis lähen ma ära, et te sellest nõrkusest lahti saate.

Emil [teeb ennast mahedaks ja pehmeks] Südameta ingel, sa tahad mind maha jätta? Kas sind midagi ei jaksu liigutada?

Hanne [naerab] Oh Jumal, jah - kaste sus ei näe? - Iha olen nii heigitatud, mis-
et - et, enne kui see sünnib, tahan ma Teile veel midagi ütelda. Kui meil nõudes misid nõiaks saavad, katsutakse neid võrguga maiaсте warb laste eest hoida, misu argust katsutakse aga selle läbi taxistada, et misu tahtjat pika minuga seis ma jäetakse [Puttab läbi üleüldise sissekäigu ära]

Emil [kahmab tahtmata ema mina järel] Pika - oh sina pagana nõid mulle sellesamast otsekõhe nõrku ütelda! Beda ei ole mulle enne veel juhtunud! Uhe misu

est terve rahakott, ja niusugune plika,
 nähtavasti toatüdruk, teeb mulle pika
 nina - Oli see nali või tõi? - Tõsi? - Tühja
 ka! See oli selle toaplika wigur! - Kõhutada
 sa ilus, siie madu, teine kord sa minu
 käest ei pääse! - Mitte armatseja, veid
 kull oma kiintega haarab suot kinni
 ja on armukeitmata!

Ferstbach [näiteseinte taga parem. kätt]
 Ei mu laps, ole selle päale kindel, ma
 ei lähe mitte wälja.

Emil [kuulatab par poole] Ah! Wist
 mõni ainal kana maalt, kes ilma isata
 linnas kõndida kardab -

Ferstbach Päale söögi tullen ma jälle
 kobe sinu juurde.

Emil Kui ma ainalt teaksin, kas see
 armas, siita laps ilus on, ma soovitan
 ennast niikauaks seltsiliseks. [Ligineb
parem p. uksele] Ohh saab läbi wõtme-
 auku -

Ferstbach Jumalaga!

Emil [pöörab ritta sissekäigu ukse poole]

Hääd päewa [Ära]

6. etendus

Forsbaeh | köwalt toost. Sus Hanne, isse-
kaigu unest

Forsbaeh [tagasi kabinetti raakides] Ja
muudugi, ja - majaan kodu [Ettepoole
tullles] Lastega on päris häda, kui nad
weel päälegi tütarlapsed on, ja mehele
minemise easse saawad, siis - ja siis ei saa
nendega sugugi enam läbi! Pea puudub
neil üks, pea teine asi! - Ka arweis in endi
arust imehästi tegema, kui talle mehe
wälja wisin, ja weewalt saan sõna selle
üle temaga raakida, kui ta arwitselt
hargeks jääb. Ka usun sõna „mees ja mehe-
le minemine“ tuliwad talle arwuse wota
mata, - kohutasid ja ehmatasid teda
[Kaerab] Haa, ha, ha! See annas ilmsiuta
laps - sun on ometi päris selgesti näha
missugune wahel tubli maa - kaswatusel
ja moodsa linna - kaswatusel wahel on 18
aastane tütarlaps linnas on kindlasti
paar korda juba armastanud ja ei mitte

millegi muu kui kihlise ja pulmade
 päale! Kaa litarlaps selle wartu on nendes
 aastates weel siuita, puhta loomuga ja
 mõtleb omas kapselüksuses üks kord mis
 muu päale, ainult mitte mehe päale!
Hanne [nautesente taga] Kui te mind
 lahti ei lase, kratsin ma teil sibmad
 pääst wälja.

Forstbach. Tohoo pagan!

Hanne. Iha hüüan appo -

Forstbach Iks sel tiedrikuul sus wiga on?
 [Tahab unse juurde minna]

Hanne [tahapoole raanides, kuna ta
 uitte tuppata tuleb] Pfuu, teie olete häber-
 mata inimene!

Forstbach. Kuidas?

Hanne J - soal, see noormees

Forstbach. Küssugune noormees on seal
 ja mis ta tahtis?

Hanne. Kesta on, - seda ma ei tea, ta
 ütles ainult, et ta 50 protsenti parem
 olla kui kõik teised, see on aga wale!

Forstbach. Kuidas mu?

Hanne Sellepärast et ta nõuab, et ma teda musutama pean.

Forstbach Teda musutama, ega sa seda ometi ei teinud -

Hanne Pfui, ustiisa, mis te siis mõtlete? Ika peaksin võõrast meest suudlema, see oleks ju häbi!

Forstbach [kõwale] Nagu öeldud, süüta ja päris looduse laps! [kõwasti] Kii on eige!

Hanne Kii ta vähemalt minu kalline - ne mõi peigmees oleks!

Forstbach Kalline - peigmees? [õneste] See puudub veel [kõwasti] Tüdruk, mis sa saäl lobised?

Hanne Koh, on ometi õigus. Kii peig - mees sulle mõnikord musu varastab, seda ei panta pahaks - see ei ole tarvis ka just häbeneda! Kii aga ennast kellegi võõrast mehest pead musutada laskma -

Forstbach [ägedalt] Pead! Pead! Keegi ei pea!

Hanne Ja, teie on häär väänida - teie!

ei ole seda ialgi juhtunud.

Forsbach Mis mulle ei ole juhtunud?

Hanne. Et teie ennast musutada pidite kanna.

Forsbach [lihidalt] Talgi!

Hanne. Aga ümberpöördu! on seda küll sagedasti juhtunud?

Forsbach [enesele] Oi jah! Looduse lapsega olen ma ometi eksinud; ma tean üttama, et oma elmsüüta tütrekest ruttu mehele panna, muudu üks selle tarmpäe õpetus ta mul veel ära [Kõvasti] Iha ei saanud sinust äieti aru; mis sa selle ümberpöördud all arwad?

Hanne. Aga ustuse, kui lollilt teie aga küsite. Kas teie siis kunagi mu ei ole teinud, kui see sääl väljas?

Forsbach. Ja on?

Hanne. Noh, nagu ma teile juba ütlesin, musutas ta mind vägivallega.

Forsbach. Ja sina ei hakanud vastu?

Hanne. Kas te siis ei kuulnud, ta tegi

seda vägivallaga? - Noh, Teie kui mõistlik mees, ütlege õige, mis saab vägivalla vastu teha? Säär ei aita vestluskamini.

Forstbach. Hisparast sa ei ole ei hünud nud?

Hanne. Ja, kui ma parajasti päale tahtsin hakata, siis oli juba liiga hilja.

Forstbach. Liiga hilja! - Hisparast?

Hanne. Hisparast? Imelik küsimus! Et ta mu suu juba kinni oli surunud.

Forstbach. Suu kinni surunud?

Hanne. Nuija, oma musudega.

Forstbach. Tulise pihta! See on ju kuulmista!

Hanne. Ja, mulle ei ole seda ka veel enne ette tulnud.

Forstbach. Kuudas see aga võimalik oleb?

Hanne. Noh, kõik on võimalik! - Nagu minni onnis ema ütles -

Forstbach. Aga itte mulle kuudas see häis bemata välja näeb, kes nii jultunud julges olla?

Hanne. O, päris kenakene - avalikult rääki

ütelda - ma võiksin peaaegu ütelda väga
 ühes, ainult nature kerge ja nature tuule-
 tallaja maiku näitas ta mulle olevat
Forsbach Hoh, kui ma temaga rääkima
 saan, küll ma talle sus näitan. Mine
 otsest kuke juurde, ära temale aga neist
 rumalustest midagi räägi! Ta kardab
 virmate ja jääb ehk veel haigemaks.

Hanne [enele] Seda ma ei usu

Forsbach. Iha lähem nüüd sööma ja kü-
 sin siis ka peremehe käest, kes see häbe-
 mata kurjus oli.

Hanne. Kui ta aga wahel pääl tagasi
 tuleb?

Forsbach. Siis hüüa appi, enne kui ta
 sul suu kinni saab suruda - ehk veel
 parem, kui sa teda näed, siis tule nutu
 minu juurde, ma tahan talle juba musu-
 tamise ära vöörutada! [Üleüldisest
sissekäigut ära]

J. etendus

Hanne [üksi]

Hanne. Ja, see on kergest öeldud, aga

mitte nii kergest tehtud! Kui ta mind
 jälle nagu ennist kinni haarab, siis
 on appi hüüdmine ja ärapanumine
 mokas - ta surus ju mind nii rõvasti
 oma rinda vastu, et ma vaevalt hingata
 sautsin - Noh, ja kuidas ta mind mu-
 sutas, plaks, plaks, vähemalt kümme
 korda ja veel enamgi! - Avelikult öel-
 da, ma ei olnudgi selle üle nii väga pa-
 hane - ta on küll üks häbemata, aga
 ka üks õige ilus inimene - Issand Jumal,
 selle päiale ei ole ma veel sugugi mõtel-
 nud, kui ta nüüd tuleb ja ma tõesti
 minema pääsen, et ristisat kutsuda
 - mis ta selle wahel pääl siis sein teeb?
 Ma usun, ta saab veel sellega toime ja
 poeb Piire poole - Noh, kui ta teda ka
 nii suudleb nagu mind, Piire sureb jala-
 maid sinnasama paika. Hm, parem
 on, ma lasen ristisa jäada kus ta on,
 jään sua jahoiari õnnetuse ära! - Hmi-
 le ei tee niisugune väike ehmatus nii ker-
 gesti mega nagu Piirele, tema on väga õnni-

ja harjumata. Pustikal on sellega ka pä-
 ris õigus, et ma Riexele sellest temest
 loost sunnitudama pean ei pea, ta
 võiks uudehimulikuks saada, seda noort-
 meest ehk näha tahta, ja sus - kes teab
 mis sünnib! - Si, ei, parem hoida. Kui
 laegada - Aga ma lähen emeti parem
 tema juurde, ta võiks ehk muudu kogu-
 ni sias tulla ja seda pean ma juba teata-
 watel põhjustel tarkustama. [Parem p
 tuppse ära]

Skuldatus

Lihne tuba emand Schraube juures,
keskinise ja kõrwaluksega, lihtne puu
mööbel

S. etendus

Prova Schraube walges rüdes, hall
põll, unmatükiga ees, paljad käed, väike

rätin kahtiselt käelas, juuks walge tamuga
 koguni kaetud, triikraud käes, nagu tuleks
 ta praegu triikimaost. Teener. Kõlemad
 tulewad rääkides keskest sisse

Pr. Schraube. Ja see kiri on tõesti ühe noore
 maesterahwa poolt?

Teener. Nagu ma teile ütlesin - noor, elus ja
 nagu ma takserin, ka veel mitte abielus.

Pr. Schraube. Kas adress ka tõesti minu
 kandidadile on?

Teener [koeb kirja adressi]. Kõrva kandidad
 & Killele, sin

Pr. Schraube. See on minu kandidad!
 Imelik!

Teener. Ma ei leia selle juures midagi ime-
 likku. Kõibõlla on mõni sugulane, onu-
 tütar, õetütar või midagi sellesarnast,
 kes teda näha, temaga rääkida tahab

Pr. Schraube. Ah, umalused! See ei ole
 elawat hurepöegagi maa pääl sugulaost
 Selle kahersa aasta jaoksul, mis ta
 minu juures elab, olen ma temet tema
 geograhwiat seest - ja välispidi tundma

õppinud

Teener [naeratades] Biograafiat armate
kiill?

Dr. Schraube [jutukalt] Bio ehk geo-üks
kama keel Lühidalt, tema isa oli maal
õpetaja ja on kuusteistkümmend aastat
juba surnud, tema ema, armas, läbi ja
läbi tubli inimene, kasvatas minu kan-
didadi jumalakartuses üles ja et ta
oma mehe venna käest natuke raha
pääs, siis laskes ta minu kandidati
suni meie juures vaimulikku asja tu-
derida. Ja soovis nimelt, et minu kandi-
dat kord isa kohta omale saab, ja tema
omad vanad päevad minu kandidati
juures mööda võib saata. Ja, sa armas
taevas inimene jahub, jumal juhki. Väe-
valt sai minu kandidati tuderimisega
valmis, saäl sun see armas, jumalakart-
lik naesterahvas ära. See natuke pä-
randust oli ära tuderitud ja mis veel
üle oli jatkas veelalt matuse kuludeks
Saäl istus siis minu väene kandidati,

midagi tal ei olnud, ja kust ta raha pärast kuulamas käis, sääl vastate talle ikka väga kahju, kõik kohad on ära antud, Te peate kannatama. Ta kannatas neli aastat ja elutses viletsaste tundide andmisest. Neli aastat pärast käis ta uuesti küsima ja susvestati jälle: Te peate võtama. Noh, häänene küll, ta kolis minu juurde, istub nüüd juba kaheksa aastat mul kaelas, võtab ja tudeb hommikut õhtuni, aga ükski inimene ei ole kõige selle aja sees temast hoolinud - ja, kui ta mitte nii kahtlen ei oleks ja kui tal natuke negi raha oleks, sus saaks temaga midagi pääle hakata, aga nü -

Teener Noh, kes teab mis tuleb! On juba juhtumisi olnud -

Dr. Schraube Juhtumisi? Missuguseid juhtumisi?

Teener Et väesed kandidaadid ükskord väesed on saanud

Dr. Schraube Ah sa tuwane halastus, rõn

minu kandidaat ja ukas naene, ei see sun-
ni kokku.

Teener Kes teab, kes teab! See xiri ehk tähendab midagi - võib olla, enge mõni armastuse asi -

Pr. Schraube Armastuse asi, siis peab minu kandidaat tasta kinni harrkama, mõlemate kätega kinni harrkama! Andke sija, vaatame emeti, kas -

Teener Hoidku. See ei tohi kurya lahti teha, võib olla on saal mõni saladus sees.

Pr. Schraube Mõni - -

Teener Mis teie mitte teada ei tohi

Pr. Schraube Mitte teada! Mina mitte teada! - Oh sa taewane halastus! Mina kandidaadil peab saladus olema, ja mina ei pea teadma? - See oleks minu surm! Tühya xäh, mina pean kõik teadma! [Hüüab parem poole] Härra Emanuel! - O, see oleks ju koguni isewärk! [Hüüab] Kandidadi härra! [foorsele kõrval-ukse poole, avab selle ja hüüab

sisse] Kandidadi härra! Emanuel, tulge alla.

Emanuel Hiller [näitelawa taga] Mul ei ole arwe weel valmis.

Pr. Schraube Ei tee midagi, tulge aga otsekohe alla. [Teemule] Ta kirjutab minu eest arweid, see on waine töö, mis ta mulle teeb - Ei näete, meie wahel ei ole uhlegi saladust. Ikka ei warjata ma eest midagi, kõik arweid, kirjad ja muud kirjutused kirjutab ta minu eest, mina pean teda nagu oma lihaliiksu lapsseks [Kirwale, hüüdes] Emanuelikene! - koh

Etendus.

Endised Emanuel Hiller

Emanuel kõwalt unest moned arweid ja sulg käes. Ta on wäga waewaliselt uides, umbes 36 aastane, kartlik raakimis tagasihoidlik ja häblik. Sun ma olen juba! [Ma ei teemut ja tahab tagasi pöördada] Teil on külaline, siis ei taha ma -

Pr. Schraube [hoiab teda tagasi] Sus jaage

ometsua, sel härral on midagi Teie jaoks

Emanuel On - ?

Pr. Schraube Üks kiri!

Emanuel O! - Mina -

Teener Teie olete kandidaat Müller?

Emanuel Oieti mitte Müller, vaid Hiller

Pr. Schraube Ah, see on üks sama kõin

- kas Hii ehk Hii -

Teener Selle kuya adress on härra E. Müller, sus olete teie küll see õige

Pr. Schraube Muidugi on tema see õige

Emanuel Hiller, vaimulik kandidaat!

Mo võtke omets!

Emanuel Ma ei tea aga mitte -

Pr. Schraube Oh sa taevane halastus küll olete Teie aga kohmetu inimene!

[Wõtab kuya ruttu teinri käest ära ja ulutab selle Emanuelile kätte] Tähne,

see sun on üks kiri ja see kiri on teile, nüüd tehke ta lahti ja lugege. Kiri see armastuse kiri on, sus hakake asjast kinni, on ta aga saladus-kah hää!

Wälja sellega! [Wotab tooli ja istub keset
näitelawa]. Minu käest ei saa üksi mi-
mene sõnakestgi teada! [Teenerile]. Teie ei
lobise ka midagi ära, eks ole!

Teener. Kui teil minul asja on - mina olen
teener Schnell, Kronprinz wõõraskeemajas.
[Läheb ära]

Pr. Schraube. Hei parem, nu jääb saladus
meie teada [õmanuelile]. Ja, aga sa
armas jumal, te seisate ju nagu kinni näe-
lutatud ja wahite ühe koha peäle, nagu
näeksite tontsid?

õmanuel. Iha mõtlen suu ja sinna, kellest
käest see kiri -

Pr. Schraube. Fihhi püri kõik! Mis saad
palju mõelda on? See kiri on ühe naaste-
rahwa käest.

õmanuel [waatab talle imestades otsa]. Naaste-
rahwa?

Pr. Schraube. Selles kirjast on teie õnn - üks
noor, chus tütarlaps on teid näinud ja on
teid armastama hakanud.

õmanuel [kohmetult]. Armastama?

See ei ole võimalik!

Pr. Schraube. Mis pärast ei ole see siis võimalik? Teie olete mees -

Emanuel [häbenedes]. Proua Schraube, minna -

Pr. Schraube. Laske mind ära rääkida! - Olete kenakese väljanägemisega, Teil on häa süda ja -

Emanuel. Armas söber - -

Pr. Schraube. Tulise pihta, ärge rääkige mulle ometi ihteluugu vahule! Lühidalt, tüdruk tunneb ja armastab teid. - On ta rüas ja paneb ta teile oma kätt, sus võtke vastu ja hoidke kõvasti kinni.

Emanuel. Aga - -

Pr. Schraube. Oh sa taavane halastus! Mis see agatamine, sus peab tähendama? Lugesin peate Te! [Wõtab tema käest rüa, avab selle ritu ja hoiab tema ette.] Sun - noh, kuidas ta pääle hakkab? Armas kalline, "eks ole?"

Emanuel [vaatab rüa sisse] Ei [Loeb] Kõrgesti auustatud!

Pr. Schraube. Kõrgesti auustatud? Kah
hää, ta auustab teid. - O, see on ainult
misugune kõnekaan, pange tähele, ar-
mastus tuleb tagast järele. Edasi

Emanuel [loeb]. Kõrgesti auustatud, härra
Hiller! Üks noor naesterahvas teie tut-
wusest on sin - -

Pr. Schraube. Aha, noor naesterahvas! Kas
te midagi märkate?

Emanuel. Ei.

Pr. Schraube. Ei tee midagi, mina märkan
juba, mina arman juba! Edasi!

Emanuel [loeb]. Üks noor naesterahvas teie
tutwusest on sin ja soovib tungwalt teiega
rääkida -

Pr. Schraube. Noh, sääl ta ongi juba!

Emanuel. Mis?

Pr. Schraube. Igatsus!

Emanuel. Ei.

Pr. Schraube. Oh sa taewane halastus, härra
Emanuel, kandidadi härra, inimene, mees!
Teie olete luterinud ja ei saa ära, mis
sõna tungwalt tähendab? - Noh nüüd on

Luigi Lahti! Aga edasi. Iha usun tee juu-
 -des peab armastus usikatega vastu mine-
 -andma, enne kui te midagi märkate
 Edasi, edasi!

- Emanuel [leeb] Kiu tee selle naesterah-
 -wa rahu ja ihte armastawat südant
 mitte purustada -

Pr. Schraube Rahu! - Armastawat südant
 purustada - Sumal! Sumal kiill! Lapse-
 -ks puhas ja õige. Kas wõib veel ilmsüü-
 -tamalt, selgemalt ja otskohesemalt
 armastust awaldada?

Emanuel. Ei.

Pr. Schraube. No, nüüd märkate aga ometi
 kord!

Emanuel. Iha ei saa ainult aru -

Pr. Schraube. Ah, inimene! Kandidat
 ilma aruta! Kas te süs ei tea, mis see
 tähendab, mis sellega üteldud on
 armastawat südant purustada? (Kas
 teil ihtege tundmust kannatawa
 inimese soo vastu ei ole?)

Emanuel. O ja, aga - -

Pr. Schraube. Väite Tee, tahate Tee siis rahu rõõmija, südame purustaja olla? Emmanuel Ei! Kui ma ainult - -

Pr. Schraube. Lugege edasi, kuulame edasi ihe armustava südame ülevoolamist Emmanuel [Loeb] Armastavat südant mitte purustada ja oma enese õnnest mitte ilma jääda ei taha, siis tulge muuttes kui võimalik -

Pr. Schraube. Kas ma ei ütelnud seda juba kohe [Rebek tal kurya käest] (koh) katsuge et niid muutis minema saate!

Emmanuel. Ja, aga kuhu siis?

Pr. Schraube. Kuhu? Kuhu? - Ja tee kuskile veel? Kas tee süda teile kõrva sisse ei hüüa Tema juurde! Tema juurde!

Emmanuel. Tema juurde? - Aga armas härra proua Schraube, kes ja kusun siis see teema?

Pr. Schraube. Ja, õigus, see kard olin ma kuga rutuline [Annab temale kurya] Saksa ke, vaadake ometi järele, mis ta minema on, ja kuhu te peate minema.

Emanuel Kui võimalik oma -

Pr. Schraube. Oma, juba oma? Oh sa
taevane halastus! Sa on teie oma!

Emanuel [loeb] Igatsuses ootava -

Pr. Schraube. O Teie purita igatsuses oodetud
kandidat! Emanuel! Teil on üks igatsu-
ses ootaja ja teie seisate sun, nagu katuse
västast kukkunud jääpurikas lume sees.
Kui mul üks igatsuses ootaja oma oleks -
nii wana kui ma olen - ma oleksin ju-
ba teel, ma tormaksin nagu kahexsa -
kümmne hobuse jõuline tõssumasin.

Emanuel [häbeliku, naeratava näoga] Teie
naljatate.

Pr. Schraube. Kuudas selle õrnateindelise
igatsuses ootaja mamsle nimi on?

Emanuel [vaatab allkaya] H. H. -

Pr. Schraube H. H. - H. H.? O kui õrn ja
peenikene, kui vajatud, eht naeselik! -
H. H. Nunn ära nimeta ennast! - Koh,
nüüd te teate ometi küllalt, nüüd
ultu Kronprinzi wõrastemajasse här-
ra teenri Schrelli juurde ja selle käest

kõik lähemad teated kätte! Küll see ju-
ba teab, kuidas lood seisavad, ta ütles ju
ennist ise, kui teil temale asja on, peate
ainult tema juurde minema. Noh, katsu-
ge et te nüüd minema saate.

Emmanuel. Aga, armas pooua Schraube, mis
ma siis tema käest pean küsima?
Pr. Schraube. Ah sa taevane halastus! Olete
teie küll üks taun! - Ütelge õige, kas te
tõesti mees olete?

Emmanuel [vaatab talle imestades].
Kõne? Ja? - Ja muidugi - ja - ma olen
mees - ma annan seda vähemalt.

Pr. Schraube. Ja teate teie ka et inimesed
kahte sugu on?

Emmanuel. O ja [oma elemendis]. Kui Adam,
see maast sündinud inimesesoo isa, god
kord magas võttis Jumal temalt ühe
küljeluu ja lõi sellest naise, Ewa, Heebre
keele Heva, clava olevuste ema, see tähendab
clab olevus, mida leadusliku sõnaga
"emane" ära tähendatakse ja

Pr. Schraube [vahule rääkides]. Noh, Jumal

- Kale tants, et te seda teate! Klänge sus rut-
tu teenri. Schnell juurde ja küsige ta
käest, kus see Ewa ehk see emane. N N on
kui te seda teada olete saanud, sus ru-
take nii rutte kui võimalik oma igatsu-
ses ootama -

Emanuel Mis, tee usuta tüesti, et mine -

Pr. Schraube Et te mida?

Emanuel Et mina ihe - noore naesterahwa
juurde peaksin minema?

Pr. Schraube Issand Jumal, miks sus mitte?

Emanuel [häbelikult] Seda - ja, seda
ei wõi ma leile ütelda.

Pr. Schraube Teie tahate sus oma õnne
ära tõugata ära hävitada?

Emanuel Kõnuse ei wõi ma õnnelikus
saada.

Pr. Schraube Mitte? [wemtades] Mitte? [Wih-
selt] Mitte? Noh, kah hää, sus on meie
wähe selge [kilmalt] Häära kandidad
Killer -

Emanuel [pehmelt] Armas proua Schraube

Pr. Schraube Ah ^{mis} armas proua! Jätke mind

oma armsa pruuga rahule, see on mul-
 le üks suure rõõm! Kahemsa aastat mul
 müüd juba kaela pääl, päewast päewa
 olete te koha pääle lootnud - on teil praeg-
 u kohta? Ei - müüd on lootust olemas,
 Teile pakutakse kätt, Teid oodatakse igatsu-
 sega - ja Teie - selle asemel et sellest käest
 kinni hakata, ütlete teie [teda jaoks ei
ma ei saa mitte! Kas te ei saa
 wõi ei taha, mulle on see ükskõik rõõm
 aga mina tõmban oma käe Teist naudit
 ka tagasi.

Emanuel [kartlikult] Emand Schraube
Pr. Schraube. Kahemsa aastat olen ma
 teid lootnud, seda tahan ma nende kuru-
 tuste ette arwata mis te mulle tegite -

Emanuel. Kina -

Pr. Schraube. Ma ei taha selle eest midagi
 enam saada, aga korteri ja pesu eest pa-
 lun ma weel tana oma raha kätte ja
 te wõite omale kedagi leist hääsüdama-
 list naru wälja otsida, kes teid oma juur-
 de wõtab ja teie eest nagu ema hoolitseb.

Emanuel Iha tahtsin - ma tahaksin ju
waga haa meelega teha, mis te mõnate aga -

Pr. Schraube [nature sõbralik] Aga, mis aga -

Emanuel Iha ei wõi ometi mitte muu silles
wanas arakulunud ülikonnas naesterah-
wa ette ilmuda, mis ta minust mõtleks?

Pr. Schraube Ja, saäl on teil õigus, see ei
lähe mitte

Emanuel [wabamalt hingates, enesele] Ju-
malale tänu, ma olen päästetud

Pr. Schraube Aga teate mis? Sellele
leian ma ka nõuu, mul on kadunud
Schraube laulatuse ülikond weel alles,
ta panu teist ainult siis selga kui
õige peenike surnu mätta oli, selle
laenan ma teile.

Emanuel [jälle kartlikult] Härra Schrau-
be olla aga hää hulks parsem olnud
muu mina

Pr. Schraube Ah, see ei tee midagi - na-
ture avar on nüüd moodis. Waadake
ometi meie noorehärased, nad käwad
... pärs naagu kottides ja ise hüüawad

neid keisermantlites

Emanuel Hää küll, aga siis pean ma Teile avalikult tunnustama, et see mis pärast ma ennist mitte näete, kui keegi nii nagu mina - [Si teha, kuidas te seda ütlema peab] Teist ümberkäimine üles pidamine - juulipäa, nagu ülded - ah jumal! Kas te minust siis aru ei saa?

Pr. Schraube Si

Emanuel Noh siis - ma ei saa küll omelt mitte minna.

Pr. Schraube Siis ütelge mulle omelt, mis teil waga on, mis teil veel puudub?

Emanuel [häbelikult] Ahina - mina ma ei ole veel kenagi ühe noore naisterahwaga juttu ajanud.

Pr. Schraube Aha, ma saan juba aru, kust poolt teul pehub - teie lapselik kartus ja argtus - ma ei saa ainult aru, kuidas üks tuderitud mees, kes üliwõolis on olnud, õrnema sooga tutvust ei ole sobitanud. - Niisugused tutvused käi-

wad ju na õpcainte ja meeste hariduse
hulka

Emanuel. Ma ei mäleta, et keegi professor
sarnase aine üle ettelugemisi oleks pida-
nud

Pr. Schraube Ilutite? Noh, seal näed
nüüd, kuidas professori härrad hariduses
maha on jäänud. Pange sus tähele, ma
annan teile selles natuke õpetust. Kee-
te sus selle noore naesterahwa juurde lähe-
te -

Emanuel. Kas see sus tingimata tarvilik
on?

Pr. Schraube [antatult] Na, ta ei pea
ometi mitte teie juurde tulema?

Emanuel. Ei

Pr. Schraube. Noh näete nüüd, sus te
peate ometi tema juurde minema

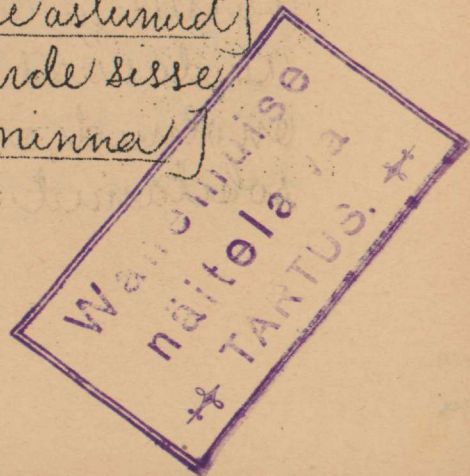
Emanuel Kupa pan? Hää kiell!

Pr. Schraube [on ruttu ukse juurde astunud]

Fee astute selle naesterahwa juurde sisse

Emanuel [tahab tema juurde minna]

Lubage

Pr. Schraube Jäage ometi rahulikult oma
koha pääle ja pange hooliga minu
liigutusi tähele.

Emmanuel Hää küll!

Pr. Schraube Kui teie nüüd siia olete
astunud, lete uhi kummanduse [Kum-
mardab küll kui meesterahvas, kuid nei-
tuse naljakalt] kui -

Emmanuel Hää.

Pr. Schraube Nüüd hõlgute teie paljuitleva
lahke naeratusega kergelt naesterahva
poole - umbes nii [Ja sammub naerata-
des, pahemale ja parem. poole kiigutades
Emmanueli poole]

Emmanuel [mitte rahulolevalt] O, o! Luban-
ge, see -

Pr. Schraube Teie võtate naesterahva
käe oma kätte -

Emmanuel Kas see siis nõlbab?

Pr. Schraube Iseenesestgi mõista - seda
tehtakse inka tutvustamise juures - te
võtate siis naesterahva käe oma kätte
süüdlite seda, ja ütlete umbes nii.

Mu armas, kallis preili, Tee käskusite ja
tee kõige alandlikum auustaja on sinu,
et tee käskused vastu võtta ning neid
sinalseid tähta.

Emanuel [nagu oleks ta kõrk tasa talle
järele ^{raami} ~~kõrki~~] Tähta -

Dr. Schraube Kui tee midagi sellesamaest
olete ütelnud, saab ta teile arvatavasti
midagi õrnemalt, armsamalt vastama, Tee
olete selle üle valmistatud, põlvitate ruttu
tema ette ja - -

Emanuel [äntatitud] Ikina - valmistu-
tud? - ike naesterahva ette põlvitada?

- O, o, mis te mõtlete, mina, usuleaduse
kandidat peaksen? - ei!

Dr. Schraube Ika ütlen - te peate põlvitama!

Emanuel. Aga see ei kõlba ju mitte!

Dr. Schraube [käskivalt] See peab kõlba-
ma, see on nüüd moodus!

Emanuel [kartlikult] Kui mind keegi
nii näeks - ma annan ma suren hästi
pärast sinna paika

Dr. Schraube. Tee ei sure sinna paika

[Õnalt ja unistades] Ah, kui ma selle
pääle mõtlen, kuidas mu õnnis Schraube
minu ette põlvili langes.
Emanuel Surult?

Pr. Schraube [pahaseks saades] Ah mis veel!
Kui ta esimene kord minu ees põlvitas?

Emanuel Teie ees on üks mees põlvitamaid?

Pr. Schraube Üks? Ah sa taevane habastus -
terme vägi.

Emanuel [ikka kuivalt] Sellest ei saa ma
aru -

Pr. Schraube [vahaselt] Väga loomulik -
teu ei saa millegist aru, seda ei ole aru -
mastuse juures ka sugugi vaja. Teie karmite
sääli nagu tormist murtud puu ja siru -
tate oma käed, nagu oksad oma armastu -
se taeva poole üles.

Emanuel Ei

Pr. Schraube [lihhidalt] Mis, ei?

Emanuel Ma ei põlvita ja ei siruta mitte

Pr. Schraube Harva kandidat Keller
kast te oma ämme tahate enesest ärav
heita, minu viha ja iiru kartere eest

Emanuel [kartlikult] Iha katsun, kas ma
põlvitada saan

Pr. Schraube [schmelt] Nii on õige, mu
armas Emanuel, katsuge aga xord

Emanuel Kas nohe?

Pr. Schraube Millal siis? Ega ometi mitte
sus, kui te selle naesterahwa juures ära
olete käinud?

Emanuel [ohates] Siis nohe?

Pr. Schraube [astub parem poole] Waa-
dake esialgu minu pääle kui oma
südame kuningana pääle

Emanuel Teie - minu südame kuning - ? -
väga häa.

Pr. Schraube Kujutage enesle ette, et te
tulene armastaja olete.

Emanuel [ikka kuivalt] Iha kujutan
juba.

Pr. Schraube Pidage oma õnne meeles,
mõtlege selle pääle, et esimene kokku-
puutumise järele tulevik kujuneb.

Emanuel. Iha mõtlen.

Pr. Schraube Iharake siis pääle -

Emanuel [lasch kohmetult mõlemate põl-
vede pääle tema ette mahu] Sünna
laman

Pr. Schraube O, kui oskamata, kui kohme-
tult! Ja mõlemate põlvede pääle korra-
ga Ei, Tal ei ole aga ka mitte sugugi
peenet schwunki! Laske veel kord, aga
kergelt ja paendunalt, ainult ühe põlve
pääle

Emanuel [en üles tõusnud ja põlvitab
uuesti ühe põlve pääle, kuid jälle halvasti]

Pr. Schraube So see oli juba natuke parem.
Aga waadake nüüd mulle ka otsa!

Emanuel [vaatab talle kurratamult otsa]

Pr. Schraube Fore! Nüüd tõstke mõle-
mad käed nagu paludes minu poole.

Emanuel Nagu paludes? Väga häa.
[Sirutab käed kergelt tema poole]

Pr. Schraube Hea, aga te peate siis kui-
te juba rüdes olele, weil paar korda
harjutama

Emanuel [tahab ülestõusta]

Pr. Schraube [hoiab teda tagasi] Jäage

- meel valume põlvili [Naatab talle lahkelt otses, pöörab sus tema eest kõrvale, paneb mõlemad käed südamele päale]
- paatitleb kuma ta oma uinda surub,
- magu magasaid mälestisi meelde tule- tades enesile] Ah, küll on ometi magus tundmus, iht meest enese ees põlvitamas näha

[kesine langeb]

[spõõp]

Teine waatus.

[Decoratsioon nagu esimeses pildis.]

1. etendus

Hanne [kuulab üleüldise sissekäigu juures Friederike tuleb pahem. postkambri] Friederike Aga ütle mulle ometi, Hanne, mis sa sin teed? Mis pärast sa igaüks minuti pärast minu juurest ära saad tulla? Isegi lõunasöögi juures olid sa rahutu ja kuulatasid iga vähema krõbenäppa peale.

Hanne Ah see hirmus inimene see, see ilmatahk ekspress, kelle kätte ma kinga härra Skülleri jaoks andsin, ta lubas kohe tagasi tulla, ja nüüd ei tule ega tule ta, see teeb mind rahutuks.

Friederike Ära ole ometi nii lapsik! -
 Arwad sa sus, et niusuguses suures linnas,
 nagu sun mimesi nii kergesti kätte
 saab kui meie juures kodus? Kes teab
 kus Schüller praegu on, võib olla on tal
 praegu tähtsaid asju teinetaada; ta ütles
 mulle enne oma ärasõitu, ta pidada
 ennast suure hoolega oma tulevase
 tööpõllu vastu ette valmistama.

Hanne Noh, kui see ainult tõsi on, kui
 ta vumati niusugune ei ole, kui -

Friederike Kuu kes?

Hanne Kina arvan, kui ta ainult
 mitte niusugune ei ole, kui enam jagu
 noorimehi suurtes linnades, niusugune
 kes igale ilusale tüdrukule järele jookseb.

Friederike Seda ei tee minu Schüller
 mitte, - ta on nii kombelik ja viisak-
 kas, palju parem kui kõik teised.

Hanne Ja, seda ütleb igaüks enesest.
 on koguni niusuguseid olemas, kes ütle-
 vad - nemad olla 50 protsenti teistest
 paremad, ja ometi on nad valmis

58
titarlapsel, keda nad esimest korda
näwad, ühe musu eest raha paraku-
ma

Friederike [agaralt]. Seda ei tee minu
Sküller mitte, tema armastab inssi
mind.

Hanne. Naja, ta armastab üksi teid,
aga teisi musutab ta wõib olla veel
pääle selle.

Friederike [tuliselt kinnitades] Han-
ne, seda ei tee minu Sküller mitte te-
ma on liiga auus.

Hanne. Liiga auus? Seda ei ole tarwis,
soowime ainult, et ta mitte misugune
ei ole, kui - [waatab uttu ukse poole]
kuule!

Friederike. Missul sus on, misparast sa
mu kartlikult ukse poole waatad?

Hanne. Ah see on ainult - mul oli -

Friederike. Sa teid mind kartlikuks
ütte mulle ometi, kas midagi juhtu-
nud on? Kas sa midagi halba Skül-
lerist oled kuulnud?

Hanne Ei, oh ei, tõesti mitte. Mul oli ainult, nagu - teener nimelt - kui ta nüüd tuleks - ja -

Friederike Noh, mis selle juures siis see iseäralikkus on?

Hanne Midagi iseäralikkust just mitte, aga - ma kardan ainult - kui teener ja vürstise kokku juhtuvad -

Friederike [kartlikult] Kas sa siis temale ei ütelnud, et isa sellest kirjast midagi teada ei tohi?

Hanne Ei.

Friederike Aga Hanne! Kui isa nüüd teenuga kokku sai ja kirja oma kätte võttis?

Hanne Noh, siis saan mina nahataie omale, ja mitte tee, siis pean mina selle supi küll üksi ära sööma. Püsti-ise tunneb minu varesse jalgu majapidamise raamatust väga hästi, aga minu kirjaviisi ei tunne ta veel mitte, selle üle saab ta imestama ja suurt rõõmu tundma.

Friederike. Kui aga isa arvab, et mina-

Hanne. Arge muretsege midagi, ma võtan kõik oma peale, ma jutustan juba ustisale sellest igatsuses oolavast N N-ist ilusa lookese, et ta seda kindlasti ja vankurnata uskuma jääb. - O, küll ma juba lahti pääsen.

Friederike. Ma ei taha süügi mitte juures olla, sest et ma sinu kuskamise juures veemati ära purastaksin ja kõik ära annaksin.

Hanne. Noh siis minge uttu oma tuppa ja odake sääal kuni ma teile märki annan. Nüüd peab varsti selgeks saama, kas ristise või härra Müller kuya kätte on saanud.

Friederike. Kui Müller nüüd ehk tulema peaks, ja isa ka, siis peida ta nukavaks ära, kuni isa peale lõunat magama lähub. [Lähel kõrwalt uksest jälle ära]

Hanne. Laske ainult mind toimetada

2. etendus

Hanne. Sus Wõorusternaja teener

- Hanne Waene Riike peab oma Sküllert
 truuduse ja kombelse eeskujuks, päris
 inglisk, nagu see võimalik oles, et
 meesterahwas kunagi ingel võiks olla -
 Iha võiks in peaeegu selle pääle wandu-
 da, et see kandidadi härra misama
 palju waart on, kui kõik tema seltsi
 mehed, ja kui teda misuproovi pää-
 le panna, siis olen ma kindel et ta
 nõndasamati teeb kui see tuuletalla-
 ja ennist. Sest truuduse poolest ar-
 nad kõik ühesugused - Hees jääb
 mehes, tunnewad ja armastawad kõik
 kõwalisi teesid, jayelikult tunneb ja
 armastab ka tema neid -

Teener [uttu sisseastudes] Härra
 kandidad Sküller

Hanne Saite kätte?

Teener. Ja mudugi, nagu üeldud -
 proua Schraube juures

Hanne. So?

Teener. Ta oli parajasti ametis, pesu-
 ameid oma perenaesele kirjutamas

Hanne [kõvasti] Pesuarveid? - Härra
kandidat Müller? - [õnesele] Plus
ettevalmistus oma tulevase tööpõllu
jaoks. [kõvasti] Ütelge õige, kas tema
perenaene noor ja ilus on?

Teener. Plus mitte, huvitan veel vähem,
noor on ta küll kord olnud, nüüd on
ta juba, nagu meie juures veldakse - ta-
gavara väes.

Hanne. Sus wana? [õnesele] Imelik
[kõvasti] Härra kandidat sus

Teener. Tuli praegu Soowite Teener

Hanne. Ma lasen paluda

Teener [awabukse]. Kas härra kandi-
dat mi lahke tahawad olla? [laseb]
kand. Killeri sisse, sus naeratades

3. etendus

Hanne Omanuel Killer.

[Omanuel Killeril on nature wanat-
moodi fraek ja piksid. Püüed on
hästi hoitud, peab aga emeti au saama,
et nad temale tehtud ei ole ja temale
liiga pikad ja laiad on. Plus walge

vest ja pesu, valged puuvilla kindad,
 kees hall kübar, juuksed siledalt taga
 kõvera kammitud - tuleb tõsiselt ja kau-
 gelt sisse - Ta jääb häbenedes ukse juurde
 seisma ja vaatab maha.]

Hanne [kui ta Emanueli näeb, ütleb ta
 imestades enesele] See oleks? - Ah ei!
 Ta ei ole küll inetu, aga mitte enam
 päris noor!

Emanuel [kõigub ennast, vaatab ülesse
 ja tahab kummardada, kui ta aga
 Hannet näeb, vaatab ta jälle häbenedes
 maha ja hakkab aimbatuses kübaraga
 mängima.]

Hanne [enesele] Imelik, ta näukse
 häbenema? - On see tõsi või teib ta
 ainult nii? Või olen ma tõesti eksu-
 nud? Kas sus tõesti nii kartlikka
 mehe veel olemas on, kes lihtsat
 tüdrukut nähes segaseks võivad min-
 na

Emanuel [enesele] O Jumal, kuidas
 see lõpeb? [Ta kõigub ennast suure

veemaga ja kummardab kaugelt Hanne
ees]

Hanne [vastab, naeratades enesele] Ikuine Jumal, mis mees see on! - Tä ei räägi mitte! - Suis pean küll mina) pääle hakka-
ma. [Kõvasti.] Kuste ei taha lähemale astuda kandidadi härra?

Emmanuel [enesele] O Jumal, kuidas see lõpeb? [Ta kogub ennast, katsub ennast kergelt liigutada, kuna ta seda ei saa, läheb kaugelt ja ruttu, maha vaadates Hanne poole ja jääb ilma üles vaatama, sügavasti mõttes etema ette seisma]

Hanne [laganeb natuke karklikult, enesele] Ikuil tuleb päris hirmu pääle, see ülespidamine ja kui imekult ta riides on! [Kõvasti.] Härra kandidaat!

Emmanuel [kohkub] Oh!

Hanne [hoolitsedes] Iku Jumal, ega Teil ometi midagi wigu ei ole?

Emmanuel [vaatab segaselt ümber] O - o ei [Vaatab häbeneles Hanne poole.] Päris korras! [Tahab Hanne käest kinni võtta]

kuna ta talle otsa wahib, rohkub aga ta-
gasi]

Hanne [on Emanueli otsa waatamise
läbi sagaseks läinud]: Kas te ei taha
istel wõtta?

Emanuel [kindluseta häalega]: Hei
mitte! ^{mitte} Wõts wõmaks Hanne kae et
seda suudelda]

Hanne [häbelikult waeratades]: O, mis
teie su teha tahate?

Emanuel [wälja pentskades]: Kusuta da!

Hanne: Mis wõtt? Oodake ometi,
ma wõtsun teie -

Emanuel: Si.

Hanne: Wõh, kui see teile lõbu teie,
kätt wõin ma teile julubada!

Emanuel [suudleb tema kätt]

Hanne [enesele]: See on tõesti paaris mi-
sakas, koguni teist moodi kui see -
tuuletallaja sääl wäljas, see hakkas koguni
teisiti pääle.

Emanuel [nature julgemalt, hakkab
jullustamise teonis pääle, kuna ta

wahete wahel Hanne poole waatab] Ilka
 armas, kallis poeili, teie käskisite ja
 teie kõigealandlikum auustaja on
 siin, et teie soovisid ja käskusid vastu-
 võtta ning neidsinatseid täita.

Hanne [imestades] Ja, mis see siis
 tähendab - Teie olete ometi härra
 kandidaat Küller?

Emanuel [kuivalt] Seda ma olen!

Hanne. Noh, siis waadake mulle
 ometi otsa, teie eksite ju -

Emanuel 'Ei!

Hanne [waatab talle naeratades otsa]

Teie teete nalja. Ilka ei ole ju see õige!

Emanuel. Olete küll! [Enesele] Ja nae-
 ratub mul lähel päris palawaks!

Ilka süda lööb äkki nu - nu - see
 on see silmapilk, kus - [Põlvitab witta

Hanne ette ja waatab naljaka õrnusega
 talle otsa]

Hanne. Aga, härra kandidaat, mis te
 siis teete.

Emanuel. Ilka põlvitan!

Hanne [naerdes]. Seda ma näen, aga see ei kolba mitte, et tee -

Emanuel [tõsiselt]. Seda ütlesin minna ka, aga see on praegu moodis.

Hanne Khoodis? [õnnele] See on naljakas inimene.

Emanuel Kaste ees veel üksigi mees-rahvas ei ole põlvitanud?

Hanne [naerdes] Kõs pärast mitte kõhe terve ilm!

Emanuel [ikka väga tõsiselt] Terve ilm? Ei, aga üks meesrahvas

Hanne Kõ ei saa teist aru

Emanuel [tõsiselt ja mahalastud pilguga] Tee ei saa ka aru? Minu ka mitte, aga nüüd olen ma aru saanud, nüüd olen ma liigutatud ja - [Waatab talle otsa.] Üks wõrde - mu veri ja mu süda - wõrde pärast olen ma kui meelest ära, sest ja - [waimustuse hoos] ja nüüd laman ma sün, nagu tormist murtud puu - ja - ja - sirutan oma käed, nagu oksad oma armastuse ~~enda~~ ^{use}

taeva poole üles ja - [täheb segaseks] ja
 minu õnn - proua Schraube naha - ja -
Hanne. Te jampsite, härra kandidaat
 - lubage, et ma Piire kutsun
Emanuel O ei, nii ei või te minust
 lahkuda.

Hanne. Noh, kui ma jäama pean, siis
 tõuske ometi üles!

Emanuel. Juba?

Hanne. Kui Piire tuleks ja teid minu
 ees põlvitamas näeks, mis ta siis ütleks

Emanuel. Seda ma ei tea, aga mina -

Hanne. Ta saaks tõesti väga kurjaks

Emanuel. See ei tähenda midagi aga
 mina -

Hanne. Te teete nalja.

Emanuel. Ei, aga mina -

Hanne. Piire peaks mind kergemeelseks
 võib olla kogum valelikuks

Emanuel. See ei tähenda midagi.

Hanne O, mu härra, see tähendab väga
 palju, ma peaksin ju häbenema, kui

Emanuel. Seda tahtsin ma juba ammu -

giitelda - mine hääneneks in isäranus
wäga, kui keegi mind sun põlwita-
mas näeks.

Hanne. Kõh, mis pärast te sus põlwita-
te?

Emanuel. Selle pärast et ma oma õn-
ne enesest heita ei taha.

Hanne. See wõiks aga emeti sel kombel
kergesti juhtuda, sest kui nagu öeldud
Peeke ehk koguni härra Forstbach tu-
leks -

Emanuel. Härra Forstbach?

Hanne. Peeke ei julgenud veel temale
üles tunnistada, oma armastust tee-
wastu temale awaldada.

Emanuel. Armastust minu - ?

Hanne. Ta ei tea sellest kokkusa-
misest midagi ja ei tohi seda ka
teada saada.

Emanuel. Kuitte? Wäga hääl.

Hanne. Kui ta meid näeks, mis ta
sus mõtleks?

Emanuel. Seda on raske ära arvata!

Hanne. Tä armaks muidugi, et teil ja minul - armastuse lugu -

Emmanuel. Muidugi, teil ja minul -

Hanne. Mis võiksin ma temale ütelda?

Emmanuel. Ja, mis te võiksite temale ütelda?

Hanne. Kas ma peaksin temale, nagu avalikult ja otsesoheselt ülestunnis tarmama?

Emmanuel. Ja, otsesohene peab inka olema.

Hanne. Kuudas see oleks teile meelt mooda kui ma temale teie armastusest avaldaksin?

Emmanuel. Ma olen sellega nõuus.

Hanne. Kui ta aga pahasiks ehk koguni karedaks teie vastu saaks?

Emmanuel. Kure või pehme, see ei tee midagi.

Hanne. O, teie ei tunne teda kui hästi, ta on küll armas, hää inimene, kui ta aga pahasiks saab, siis on ta koguni teine.

Emmanuel. See ei tee midagi.

Hanne. Ja, teile ei tee tema viha, vaid

olla midagi. Teie olete mees teie ei tee
 sellesst wäljagi, teie kannatate seda ka
 kergemini, kui Piene, kuidas tema kä-
 si kanns - o! Iha kujutan seda enesele
 elawalt ette, mis siis sünnib

Emanuel. Iha mitte

Hanne. Ah, kui te teaksite, kuidas
 see häa, tubli tüdruk teid armastab!

Emanuel [ehmatades]. Ikind armastab?

[Enesele]. Kaks armastawad siis? O ju-
 mal, kuidas see lõpeb?

Hanne. Ta mõtleb ainult teie pääle,
 räägib ainult teist ja teie - kaste nii-
 palju armastust ka ära teenite?

Emanuel. O - mina - o ma palun - kui
 teie - ma olen veel nii harjunata - mi-

Hanne. Kii harjunata ja põlwitate
 siin?

Emanuel. Iha pean ju, sest -

Hanne. O ärge naljatage kauem ja
 tõuske üles!

Emanuel. Kii te seda tingimata kä-
 sete [Tõuseb üles]

Hanne. Teie süü läbi läheb aeg möödada
ma kardan, härra Forstbach tuleb
enne koju kui teie Puuket näinud ja
temaga rääkinud olete

Emanuel. See ei tähenda midagi.

Hanne. Tähendab ometi! Puuke soovib
teile, enne kui teie vanahärraga räägite,
kellel pääleki veel protsess es on.

Emanuel. Protsess?

Hanne Ja muudugi, enne aga kui teid
isaga seda igavat protsessi harutamise
hakkate, soovib Puuke teile midagi jama
dada, teile midagi ütelda, mis teie
ei tea.

Emanuel O palun, palun! Ma tean juba

Hanne. Kuidas, te teate juba? -

Emanuel. Kõik!

Hanne Ihu Jumal, siis olete te juba
härra Forstbachiga rääkinud?

Emanuel. Ei, proua Schraube oli niis
hää ja seletas mulle kõik ära.

Hanne Dr. Schraube? Ja, kuidas näib
tema siis teada -

Emanuel O, lubage, proua Schraube
on taan meesterakwas, ta on mulle
kõrge mis tähtis on, ära ütelnud,
mind juhatanud - tema nõuu peäle
ahtasin ma kohe teie juurde

Hanne See on mulle kõik arusaama-
ta, võib olla, et Ruke sletust võib anda,
lubage, et ma ta siia kutsun

Emanuel [kartlikult] Ei, ei, ei

Hanne Teie ei taha Ruket näha?

Emanuel Ei, sest mul on - ma olen -
ma tunnen -

Hanne Alga härra kandidad, Ruke
ootab teid igatsusega

Emanuel See võib olla, aga ma ei või
mitte

Hanne Mis ma sellest mõtlema pean?

Emanuel Mis te tahate

Hanne Ma pean tunnistama, et ma
selle meheku leian olevat ja teie poolt
mitte õige, et misugust õnnelekku ja
tuu armastust -

Emanuel Ma ei ole teise armastuse pää-

le ettevalmistatud. Ja siis ei võlbas
see ka minule, kui mina - see oleks
pääle selle poolt ja seadusliku korra
vaste [Enesele] O. Jurnal, kuidas see lo-
peb!

Hanne [inestades] Teine armastus
Seadusliku korra vastu?

Emanuel. Ja [Pihasele] See on mure maad
seaduste järele ei tohi mehel rohkem kui
üks naene olla ja seda üksi peab ta
armastama; hommikumaa harimata
rahvaste, metsimõmeste juures
veel polygamie, tahan ütelda, vastas
mitme naese pidamise kõmme praegu
veel tarvitusel, mida aga kultuur maad-
des ja Europa haritud riikides, kui kõmb-
luse vastast nähtust õigusega hukka-
mõistetakse ja kõvasti ära keelatakse.
See ei või siis mitte nõuda, et mina
Hanne Sumala pärast, härra kandi-
dat, jätku järele. [Hirmuga, enesele]
Selle inimesega ei ole õige lugu. [Kõvasti]
See lubate, hädaline teinetus sunnib

mind teid silmapilguks üksi jätma.
Emmanuel Arge laske ennast sugugi
 eksitada.

Hanne [inesele]. Sua ei tohi ma teda
 aga ka mitte jätta, kui ustusele teda
 siit leial ja kui ta siis ka misuguseid
 segaseid asju räägib, siis oleks koin-
 kadunud. [Kõvasti] Iha palun teid,
 olge nii häa ja astuge emete silma-
 pilguks siia tuppa. [Pahemale poole
 ukse poole näidates]

Emmanuel Nagu te käsete. [Tahab ära
 minna, pöörab siis aga jälle tagasi]
 Iha palun ainult, et tee mitte oma
 endise nõudmise juurde ei jäe, sest
 mis sellesse teisesse armastusesse puu-
 tub, siis võlgnen ma oma tulevase elu-
 kutsule kõige karedamat kombest
 ja kombete puhtust - [en mõne ajal
 pahemale poole ukse juurde sammur-
 nud, milleks Hanne teda esalt ka
 sundis kuma ta ukse tema poole
 astus ja kummardustega sundis]

Tagasi pidi astuma]

Hanne [paneb uttu ukse kinni] Ah, Jumalale tänu! Huh, kui see mitte pisti hull ei ole, siis ma ei tea üldse mitte, mis hull olla tähendab. Waine Riie! Ilus sa ütled, kui sa oma kallimat naisuuges seisukorras jälle näed Pearma teda ettevalmistama? - Ei, ma ei ehmata teda parem, võib olla majutab see noormehe waimu pääle parandawalt, kui ta teda näeb - Ma ei saa aga sugugi aru kust ta selle mehe kätte sai, ja kuidas ta tema järele nappi võib olla - Teda ei wõi ju keegi meest küll sugugi metuks nimetada, aga kõige ilusamate hulka ei wõi teda ka just lugeda, ja ma annan, nooril ilusal, üksjal tüdrukul omi emeti tassi - ma wisi noorimehe wälja walmisena. Ikee sugune peab enne ühe silma kinni porgistama ja wõtma mis saab, sellel on [nagu raha lugedes] emad tähtsad põhjused, sest tänapäew kui -

sinad noored mehed ainult tantsust ja
 ja taidetud rahakottide järel, taidetud
 südamel järel ei viisi keegi enam [Lä-
 helutse kõrvale juurde ja hiiiale
 sisse] Kiene! Kiene!

4 etendus

Hanne Friederike Ferstbach, keskelt,
 peab armu saama et ta näine vandes on
Hanne [edasi väikeses] Ruttu, ta on sin!
Friederike [nähtava taga] Minu armast
Müller? [Kui ta mitte sisse astub]
 Kuis ta on?

Ferstbach [on ukse juurde sisse jäänud
 ja on imestades pealt kuulnud; nüüd
 astub ta ruttu häas tujus ette poole] Sin,
 sinu armast Müller? So, so! Keel on siis
 üks armast Müller? No noh, sugugi mitte
 halb, mis sorti ta siis on -

Friederike [segaselt ja kartlikult] Ah,
 armast isa!

Hanne Nüüd oleme sees!

Ferstbach Laduge aga välja!

Hanne [tahab Fredr. aidata] Noh, kui

ustisal mi hää tujun on, siis - no un
Forstbach Mis hää! [Naerdes] Kat oleks
 hirmsas tujus

Hanne [naerdes] Ja, seda ma määd!

Forstbach. Mis sä mäed? Mida sa määd
 sa! Aga üles tunnustama pead et
 jahamaid.

Hanne [ylgell] No, noh! Mis sä
 üles tunnustada on, ma olen sinu seelal
 le ju ka varsti ütlema pidanud et
 ma mehele tahan minna

Forstbach [naerdes]. Sinu? Sinu tahad
 mehele minna?

Hanne. Ohidugi! Ma ütles suguajamis-
 pärast te selle üle mäerate. Ma olen ju
 ka 22 aastat vana ja siis arvan
 on juba aeg et mehe päale mõtlema ha-
 katu.

Forstbach. Võib olla ehk selle teatava
 päale ennist? [Näitab naerdes unse
paale]

Hanne. Ah, see puudus mul veel! See
 olen minu jaoks liiga kerglane. Ei, mi-

mu armas Küller -

Forstbach. So, so! Saal en siis ka oma
armas Küller?!

Hanne. Kuidugi, see oli just see, keda
Kieke ennust armas.

Forstbach. Aha! Mis pärast ütles ta
aga: minu armas Küller?

Hanne. Kinnu? Heidku, teie olete siis
valesti kuulnud. Sinu armas Küller,
ütles ta

Forstbach. Täewakene! Tüdruk on küll
koguni maal üles kasvatatud ja - -

Hanne. Jumalale tänu! Lihtsuses ja
ilmsiütuses, nagu lillakene maal, ku-
nagu ei ole ma linnas olnud.

Forstbach. Ja ongi on sinust niisu-
gune tuuletallaja saanud, see on imes-
tamise väärt.

Hanne. O, ristisea, mis sääl palju
inestada on? Hiljuti sain ma maa-
konnaülema ärikaasa käest ra-
mattu lugeda, selle nimi oli: „maa-
lapse lihtlõbasus.“ - Noh, kui ristisea

20.
aga teaksivad, mis lihtlabasus see oli,
mis see kõik tegi, siis inestantsite te
kiil selle üle, ristise.

Forstbach. Skul on sinest juba küllalt,
sa oled mul see paras süüta, sind sain
ma täna alles tundma.

Hanne. Täna alles? Noh, ma pean
väga paluma! Kas aistlissa mind aisti-
mise juures juba ei tundnud? Kas aistlissa
mind nende kuue aasta jaoksul, mil
ma magapidamise ruumitud pean,
kui tund ja ustavat tüdrukut tund-
ma ei ole õppinud? Kas aistlissa õndsas
emale -

Forstbach [uttu] Jäe mind wait ja jä-
ta õndsad rahule!

Hanne. Noh häe, laseme õndsad rahus
hingada ja raagime mitte õndsatest elu-
watest. Kuudas aistlissa söök ja jook ka
maitseivad.

Forstbach. Kuule, sa lapsik tüdruk, kui ma
mitte sinu aistlissa ei oleks ma -

Hanne [uttu ja naljakalt]. Ärge mind

ainult mitte maeseks soowige wõtta!

Forstbach, Si, aga ma ajaksin sind
uksest wälja

Hanne, O, sus ma lähen parem ise
Riike, me peame ka hele sinise kleidi
juures weel natuke ümber tegema,
lähme

Forstbach, Siina wõid minna, Riike
jäab siia

Hanne Siis jään ka minna sest te
kaskisite et ma Riiket kunagi mit-
te ükski ei tohi jätta, ja mina ei lii-
gu sellepärast siit jälgagi

Forstbach Tuhhat ja -

Hanne, Tuline

Forstbach, Sa oled üks lobasuu

Hanne, See on juba wana asi, seda
olete mulle juba sagedasti ütelnud

Forstbach, Kas tahad mulle meelehaäd
teha?

Hanne, Aga, ustisid, wäga hästi meele-
ga

Forstbach, Istu siis natuke maha, pane

käsi suu päale ja ole üks silmapilk
 wait, wõi ma saan päris tõesti paha-
 seks

Hanne [istub]. Aga olen juba wait kui
 haud [Paneb sõrme suu päale]

Forstbach [Friederikele hääsüdambiselt]
 Kuidas siis selle armsa Skilleriga lugu on?

Friederike [kimbatuses] Armas isa -

Hanne See on -

Forstbach [Hannele]. Käsi suu päale!
 [Friederikele] Päägi avalikult ja ilma
 kartuseta!

Friederike. Kui ma talvel tüdrukses
 Esslingenis olin, õppisin ma saal
 seltskonnas ühte noortmeest tundma.

Forstbach. Aha, ma saan juba aru, see
 ongi see see armas Skiller?

Friederike [nikutab jaatades pääga]

Hanne. Ta ei ole -

Forstbach. Mitte sinu oma, iseenesest-
 gi mõista, sul on oma tuuletullaja!

Hanne. O, mine -

Forstbach Pahu! [Friederikele] Sus pä-

- Is armuliku minu selja taga? [õnesele]
 - Ma kasvatus! [kõvasti] ja tädi tea-
 dis seda ja oli sellega rahul -

Friederike [utlu] Ei, armas isa, ei tä-
 di ei tea sellist suamaami mitte mi-
 dagi

Forstbach Mis? (Ka tädi selja taga) Ei,
 seda pean ma tunnustama! ja kas sa
 seda inimest tõesti armastad?

Friederike [maha vaadates, pehmelt]

Ah, armas isa!

Forstbach. See ei ole mulle ometi mitte
 päris armas. Mul oli nii ilus plaan
 ja siis pean ma sulle ütleva, et ma
 ennust võõrastemajas, kahju! - Sõal
 leuajunes oli üks noor, lõbus mehi-
 mene, na, ja see tark ta oli, tulise
 pihta, mista kõik ära teadis!

Hanne See oli vist - -

Forstbach [häas tüps] Mitte sinu
 tübitallaja. [Friederikele] Sinu wälja-
 walitu nimi on sus Hüller?

Friederike. Tä on kandidat

Forstbach. Ometi mitte õiguse teaduse
kandidat?

Hanne [nuttu] Kludugi õiguse teaduse
Kire ei lähe kellegi teisele mehele

Forstbach. Ma ei küsi sinu vaid Kire
näest.

Friederike. Tä ütles mulle jumalaga
jätmise juures, ta pidada suure hooliga
ennast oma uue elukutse vastu ette
vedmistama, sest ta saada varsti as
sessori kohta ja siis -

Forstbach Tähtis ta sind naeseks võtta?

Friederike. Ja.

Forstbach. Ja sa oled sellega nõus
sa armastad seda kandidati tõesti?

Friederike. Otsata!

Forstbach [hakkab heledalt naerma] Hää
hahaha! Sa armastab kandidati hullest
otsata - hahaha! See on ometi - [Läheb
parem. p. tuppä, üteldes] Hääad eed!
[Arva]

Hanne. Na, seda pean ma tunnistama
ma, ristisal on nõrk täis. Tä ütles hää.

hääidööd ja praegu on alles keskpäev.

Friederike Ah, Hanne, mis sellest saab?

Hanne Oh mis, laske ustusal oma
päätais ära magada ja rääkige wahel
pääil härra Skülleriga.

Friederike [tasa] Kust ta sus on?

Hanne Iha pandsen ta luku taha, et
ta kogemata ustisaga kokku ei puu-
taks [Lähel pahem p. unse juurde, a. v. v. e.
selle ja hääil poolvaljusti sisse] Härra
kandidat, kas te ei tahaks nii lahke olla?

5 etendus

Ündised. Eman. Sküller

Emanuel Kii te käsete-

Friederike [näeb Eman. ja ehmatab, tasa
Hannele]. Kes see on?

Hanne [imestades] Kes? (oh, mu Jumal
- härra kandidat Sküller)

Friederike [poolvaljusti] See ei ole ju
oige, mitte minu Sküller [Tahab ruttu
ja hääenedes parem. p. tuppa]

Hanne [waatab Eman. piletult otsa]
Mitte oige? Mitte tema Sküller?

Emanuel Jumalale tänu, see on mulle armastus! Iha olen juba ennust nii waber-tee saate armulikult mäletama, et ma endale tähendada lubasin, kuidas ma teist armastust mitte - sugugi mitte õigeks tunnustada ei wõi, et minu seisus, minu amet mulle seda keelawad ja kui tee mulle armulikult oma käe - sest proua Schreibe armas, et mina - ja, et ma seda armast kätt wastu wõtma ja kinni hoidma pean, sest - - ja, sest ma wõin ainult teid armastada

Hanne [kohkudes] Ikind? Tee armastate mind?

Emanuel Kui tee seda armulikult lubate.

Hanne O mina - [Pegaset] Iha olen - ma ei tea mitte -

Emanuel Iha tean kõik teie soovid, teie rahu - o, ärge ainult uskuge, et ma teie armastajat südant -

Hanne Ikinu armastaja südant -

Emanuel Ja minu oma eluõnne häweta, tohhan sest proua Schreibe ütles -

Hanne Ja, musteab siis püüa Schraube
- minu südamest?

Emanuel Lubage armulikult, Tee kirjas-

Hanne Ah Jumal, see kiri! Ilmuu kiri
- muu teie käes?

Emanuel Kiri teie seda armulikult
- lubate - ju -

Hanne Aga kuidas võisite te - see kiri
- ei ole ju teie!

Emanuel [vaatab talle emestades otsa]
- Kätte minu! Lubage armulikult [Wõ-
- tab kirja välja] Address on -

Hanne Härra kandidat & illikule

Emanuel Päril õigus! [Loeb] Kandidat &
- illiker

Hanne Kõh sus?

Emanuel Sus on see kiri ometi minu!

Hanne Püüa ütles aga ometi, et te
- mitte härra illiker, mitte õige kandi-
- dat ei ole.

Emanuel Lubage armulikult, minu
- nimi on tõesti H-i-l-l-e-r, ei ole
- aga mitte õiguse teaduse, vaid usu -

teaduse kandidaat
Hanne. Sellest ei saa ma aru ütlege
 mulle, kas sin veel kedagi teist on,
 kellel see sama nimi on nagu teil,
 ja kes sedasama on, mis teie olete?

Emanuel. Kas just veel usuteaduse
 kandidati Hillerit olemas on, ei tea
 ma, aga et teisi Hillerid sin on, see
 on kindel, ma tunnen usugi üht muu-
 gust.

Hanne. Ja see on?

Emanuel. Õigusteaduse kandidaat

Hanne. Küte niinid, see on muidugi
 see õige, sellele on see nimi -

Emanuel. Lubage armulikult, härra
 õigusteaduse kandidadi nimi ei ole
 mitte Hill - vaid Hiller - [näitab
 aadressi päale]

Hanne [näitab aadressi päale] Hill - Hill
 nõh, siis olen ma ilusa pedru keetnud -

Emanuel. O, see ei tähenda midagi.

Hanne [näitab tema käest aadressi] Aga
 sin aadressi pääl see õ - kas teie nimi

ka Emil on?

Emanuel. Ei, ainult Emanuel

Hanne Emanuel Skiller. -

Emanuel. Just see E. Skiller andis mulle
põhjust kera -- o ärge olge minu peale
pahane, et ma -

Hanne O, palun, see ei tähenda midagi,
otse selle vastu - see on mulle väga ar-
-mas!

Emanuel. Ma olen nii väba, enast teile
- o, o! Mis te minust mõtlete?

Hanne Huh, ma mõtlen - ja mul on
sellest ka juba proov, - et teie auus
inimene olete.

Emanuel. Ja, o ja, auus ma olen, see
on aga ka kään!

Hanne. Aga ka väga palju! Auusus,
itleb ustisest Fortbach, on nüüd sel
- kindl ajal ilus kapital, mis hääd protsenta

- kannab.

Emanuel. Mulle ei ole ta veel midagi

Kannud. Juba 3 aastat ostavad mi-
- inu teadmised ja minu auusus väi-

kest kohakest, kus mõlemad koos
truuisti ja auasasti tööd teevad
teha - asjata! -

Hanne Ütelge mulle emeti - aga
teie pea minu küsimust valisite meist -
ma, - mis kohakene see on, mille päe -
le te otate?

Emanuel. Mõni väike arukummeis maal

Hanne [sõbralikult] Kuidas?

Emanuel. Ohh kui ka auult mõni
kooliõpetaja koht, ma olen ka selle -
ga vahul.

Hanne [tähtsalt] Minu isa oli ka kooli -
õpetaja, ja, ja arukhärva [apitselt ühte
mõtet tabades] Ah! Arukummeis - - o palun,
ütelge mulle ausalikul ja otsesõnaliselt,
kas teil ennust sellega tösi laga oli -
kui te -

Emanuel. Mis?

Hanne [maha vaadates] Et te mind -

Emanuel [häbenenedes] Mis te arvate?

Hanne [kuulatab sissekäigu unse poole].
Kuulge! Saal tuleb meegi! O palun, peitke

ennast veel natuke ära, meie näägime
 pärast edasi - [liikub teda taha nur-
ka] Sua sisse, ma tulen kohe tagasi.

[Parem ja tupsu ära]

6 etendus

Emanuel Hiller taga murgas pahem-
pool wargul Emil Hiller sissekäigu
uksest sisse hülides

Emil. Kõik tühi? Ei tee midagi, lahke
 wanahärra istub kindlasti veel pudeli
 juures ja lasib seda enesele maitseda
 Noh, ma tahan tema ära oleku ajal
 enesil sin ka hästi maitseda lasta
 ja tema tütresega tutvust teha, ehk
 vähemalt katsustakse selle väikese mel-
 mi käest mõne musu saada. Et
 meid aga keegi ootamata ei eksita - [pa-
nub sissekäigu ukse lukku ja wõtab wõt-
me ära] so - kui ka wanahärra tuleb,
 siis taganeme me, ja [awab wähe taga-
nurga eesruude keskelt] Sin walitseb Egipt-
 use pimedus, bon! Meie mängime siis
 - natuke putmist - Kindluse wõti puh-

kas niiraua sin [Paneb selle laua
pääle] Ja niid uurime wähe umbust
[Kuuleb parem poole ukse juurde ja kuule-
tals]

Emanuel [awab pahem. p. natuke eesruide
juurde poole häälega] O Jumal, kuidas
see lõpet?

Emil. Sääl räägitakse tawa - ku ainult
näha saaks - [waatab läbi wõrmeangu]
Kuidagi ei näe, wõti on sees pool ees. (Kui
ma ainult teaksin, et see wõr maester ah-
was - kuule! Niid räägib mu wäike sa-
tan! - Mis ta ütleb? Kaunis ilus mees -
See olen wist mina, - waata, sus olen ma-
talle ometi meeldinud? Wõh, seda parem!

[Tähelepannes] Kuule! Kes saäl niid
uisema hakkab? See on toepoolest - wa-
namees on ometi juba sääl - tuldakse -
niid putku! - [Häppab parem. p. tuha
murka]

Emanuel [nipea kui Emil parem p. sisse
hüppab, ruttab Eman. ruttu pahem poolt
eesruide tagast wälga ja tahab sissekäigu

ükselt ära minna, kui ta aga leiab et üks
luxus on, ruttab ta pahem. p. tuppa
uteldes] O Jumal, kuulas see lõpe?

Emil [pistab püü ettevaatlikult par. p.
kardina tagast wälja ja waatab ungi]
Kes sun on? Mikul oli emeti, nagu oleks
keegi sun kõndenud ja rääkinud.

Forstbach [näitelava taga] Pool tun-
nust magada ei tee wiga! [Üks awal]

Emil [tasa] Niid on lugu lahti!

[Peidab ära]

Forstbach [wälja astudes] Ei taha
midagi kuulda -

F. etendus

Emil Mikulles peidetud. Forstbach
ja Hanne parem poolt toast

Hanne [xuna ta Forstbachi alkome-
nist emale piinab hoida ja talle sel-
gers piinab teha] Aga, armas ristusa,
te teate ju, kui te klassikese jooned olete,
ei ole magamine teile mitte häa, teil
tuleb kahin ja sahin püü sees, tuleb halb
tuju ja paale selle veel magamine

selles sumbumud nurgakeses, see ei ole tei-
le sugugi häa!

Forstbach [on katsumud Hannet, nurel-
gast eemale tõjuda]. Sul on õigus, see
sumbumud õhk sääl sees ei ole mulle
praegu tõesti mitte häa, ma annan
sü natura sümamas tooli pääl
Hanne Ah, mis te veel ei taha! See ei
ole ka midagi tee jaoks? Pääl sellest
olete ju sääl sees sohva pääl natura
puhanud. Seate mis, sellel toolil [Hanne
tab pah. poole] on ilus palkon, astuge
natura wärske õhu kätte ja waadake
linna, see on teile palju kasulikum!

Forstbach Na, mulle ükskõik, ilma-
tark. [Läheb pahem. p. tuppa]

Hanne [kuna Forstbach ära läheb, me-
sile] Jumalale tänu, sellest olesin
ilus lugu saanud, kui ta minu kandi-
didati säält olexs leidnud [Puttab
nurga juurde ja hüüab poolwalgustet]
Noh, mu armas härra Skiller, tulge min-
jälle wälja.

Emil [kuna ta nutu wälja tuleb ja teda
kaelustada tahab] Ja, mu kallid ing-
-lised, kohe!

Harne [hinnatab Emili nähes ja nuttab
parem poole tupsa] Ah! [hüüdes mille
ta lüpsku paneb]

Emil [nuttab talle järel ja kaatsub ust
awada] Pagana wäike noid, enne kutsus
ta mind, ja sus paneb ta pesa ukse mi-
na eest kinni.

Forstbach [näitelawa taga] O, tuhat
ja tüline! Mis wabandus see on!

Emil Pagana pihta, mis seeel lahti on?
[Nuttab jälle nurka]

3 etendus

Emil Hüller peidetult Forstbach

Emanuel Hülleriga pahemalt poolt

Forstbach [sisse astudes] Wärsnet öhku

wõitete ka all uulitsal sisse hingas-
ta, selle juuks ei ole teil tarmis wõoras-
tesse tubadesse hülida

Emanuel [kartlikult] Ei, ei, seegi
mitte

Forstbach. Kes te olete?

Emil [enesele, kuna esirude tagast kuulab] An see tõsi?

Emanuel. Mina olen kandidaat
Skiller

Forstbach [lasel ta äkitselt lahti ja
hiinab imestades]. Kes? Kandidaat?

Emanuel [karhikult] Skiller

Emil [enesele] Lammast!

Forstbach Teie olete siis? [enesele] Walm
ja- [Kõwasti] Ah, palun wabandust!
[enesele] Paganat pihta, niid ma
saan aru mis teid eelnevalt ennust nu-
Hanne hiindis, ta on sun ja - ja ja
Asi on õige, tema see on ta oli sun
ära peidetud [Kõwasti] Ei, see rõu-
mustab- [Waatab talle tarretamilt otsa
- enesele] Aga tulise pihta, kui ma
seda inimesest õige waatan, siis ei, see
ei ole võimalik! Skiller olla mees, kes
lobus mees, ja see - sellel ei ole omegi
midagi kõigest sellest! - Beda sin
peaks minu Reeke otsata armastama?

O, pagana päralt, see ei ole võimalik!
 [Kõvasti] Nii sus härra kandidaat Hil-
 ler, so, so! - Ütelge mulle, kas te juba wa-
 rem, umbes veerand tunni eest sun-
 olite?

Emanuel. Kui teie seda armulikult
 lubate - ja - Belle kuya järelle mis ma
 sain, tulim ma kohe -

Forstbach. Teie saite minu tütre käest
 kuya kutsega?

Emil [enesele]. Waata, waata!

Emanuel. Teie tütar? So! - Saovim
 teile onne - naisuguseks ihusaks, arm-
 saks tütreks.

Forstbach [enesele]. Ainult mitte
 naisuguseks väimeheks. [Kõvasti]
 Teie tulite sus minu tütre soovim päe-
 le kohe ja teid paluti saal taas
 oodata.

Emanuel. Kui teie armulikult lu-
 bate - ja. Ma pean ainult julgust
 võtma et tähendada, et mina ja
 nimelt armuline preili -

Forstbach Tean juba, tean juba - Hanne, see ülevannetu, oli vahetalitaja, tema saatis teid sinna tuppa.

Emmanuel. Kui teie arimulivalt lubate, siis pean ma tähendama, et -

Forstbach. Häa küll! Häa küll! Minu tütar tunnistas mulle kõik üles.

Emmanuel. Tunnistas teile kõik üles?

Kui, adress - ma võtsin omale julguse arvata - ärge saage pahaseks, et mina -

Forstbach. Et teie isa selja taga toimetasite ja mitte otseselt avalisult ütlet teid ei käinud, on ülekohus, aga, et see niid sündinud on, siis annan ma teile andeks, kuna see juba ammu muigi minu mõte oli, teid onnistatsega paari panna.

Emil [tasa]. Tubli.

Emmanuel. O jumal, kuidas see lõpeb!

Forstbach. Aga, kui ma oleksin teadnud, mis ma niid tean, ma - pean teile avalisult tunnistama, ma kahetsen oma ettevõtet.

Emil [energe]. Oh häda!

Emanuel [enesele] Jumalale tänu! [Kõ-
waste] Kui teie armulikult lubate

Forstbach [pahaselt] Iha luban, pean
kiil lubama, sest et mul oma tütre
vahu ja õnn pääsi on! - Tüdruk armas-
tab teid ja kord [enesele] Ikiule rogu-
ni armsamata [Kõwaste] Ihes mulle
sugugi mitte armas ei ole

Emanuel O, o kui -

Forstbach [kõutuse järel eskate te sil-
lest palawast armastusest lugu pidar-
da, näitate ennast ikka kui tubli
mees ja ei anna minu tütrele ialgi
kaebtuseks põhjust

Emil [tusa] Hästi üeldud, warras
härra!

Emanuel Kui te aga nüüd armulikult
lubaksite, et mina - sest kõbbles -

Forstbach Killalt Ihusid sõnu on
nerge ütelda, andke pärast Ihusate
tegudega tõendusi, see on mulle
armsam!

Emanuel. Tõendusi? Ja kohe! [otsib]

Kus see kiri nüüd on!

Forsbach. Ah, jätke ometi see kiri, ta on
umala armastaja tüdrukku kirjutatud ja
näitab ainult selgesti, et temale armas-
tus wäljavalitud mehe wastu suurem on, kui
armastus oma isa wastu

Emanuel. Lubage armulikult, ma ar-
mastan -

Forsbach. Ku ja, ma usun ju, et teie
minu tütar armastate, ja et see kord
juba teie ei ole, siis tahan ma selle-
ga kannalikult leppida, silmad
kinni pigistada ja hapu õuna sisse
hammustada

Emil [tasa]. See oli mõne tilk

Emanuel. Mis ma aga -

Forsbach. Küllalt! Ma kutsun nüüd
oma tütre siia, teie võite temaga ku-
ni isa tulekuni, keda ma siia laiem
paluda, juttu ajada [Lähel pakeni po-
ukse juurde]

Emanuel [inestades]. Isa, siia palu-
da! O Jumal, kuidas see lõpeb!

[Pöörab kimbatuses pahemale poole]

Forsbach [läheb ukse juurde] Pierre,
Hanne! Tõuse emeti lahti, mina
 olen ju

9. etendus

Endised Friederike, Hanne

Forsbach. Sa illeanetu laps, ütle
 mulle, kuidas võisid sa -

Friederike [kartlikult, maha vaada-
 tes] Armas, kallis isa!

Hanne [enesele, näeb Emanueli]. Oh
 häda! Sa on minu kandidadi kätte
 saanud!

Forsbach [on Friederike ette poole
 toonud]. Na, ma tahan oma tähen-
 dused omale pidada, ei taha sulle
 häiget teha, sest ei see ju oieti minu
 võim ole, sind sellele mehale anda,
 keda sa armastad.

Friederike. Isa?

Hanne. Mis?

Emmanuel [enesele] O, Jumal!

Emil [enesele] Friederike!

Forstbach [pool valjusti Friederikele]

Seda pean ma sulle aga ütlemas, minu maitse ei ole see saal mitte [Kõvasti] Noh, härra kandidat, kas te ei tahä oma pruuti teretada?

Emil [tase] Paganas pehta!

Emanuel [põrjab häledalt Friederike poole] Sulle on see võimata!

Friederike [vaatab üles ja ütleb chmataldes] Armas isa - see on -

Forstbach. Noh?

Friederike [suures hädas] See ei ole ju minu õhiller!

Emil, Eman. [enestele] Jumalale tänud!

Forstbach. Mitte sinu!

Fried. Hanne, Emil, Eman [kõrraga] Ei!

Forstbach. Teie ei ole siis mitte kandidat õhiller?

Emanuel. Lubage armulikult, ma olen kandidat õhiller, aga mitte -

Forstbach. Kas teie ei ole vana kohtunõuniku õhilleri poeg?

Emanuel Ei!

Emil. Klina!

Emil [astub ruttu ette] See olen minna
kogematu seekord!

Hann. Fried. [kohkudes] Ah!

Forsbach [Emili poole unestades] Teie
olete - ? [Emanuelile] ja teie?

Hanne. Pustisa! [Wub Forsbachi
ette poole ja ütleb tasa ja naljakalt]

See Killer jätku minu hooliks, ta ei
ole tuuletallaja, vaid auus õpetaja
ameti kandidaat, ja kui teie kade-
nud õpetaja kohta mulle kaasavaraks
muretsete, siis saate te minu käest
tubli me õpetaja ja mina saaksin
selles õpetajas hästi tubli mehe.

Forsbach [tasa] See on siis sinu
oma?

Hanne [tasa] Weel ei ole ta minu
oma, ainult teie armu ja õpetaja
ja kohta abil - hm?

Forsbach [rõõmsalt, ennast unusta-
des, rõõmsalt]. Pead saama, rõõ-
mis sa tahad, pead sa saama! Ha

olen õige rõõmus, et ta sinu ema
on ja mitte -

Hanne [pabel sõrme suu paale]
Pst! Ristusa!

Forstbach Ja so! Aga kuidas see
kõik ühenduses on? [Emilile ja
Emmanuelile] Tee nimi on Illu
ja tee ema ka?

Emil [näerdes] Tema nimi on Illu
ja minu ema Illu

Hanne [teravalt Emilile] Illu kõlaks
palju oigem

Forstbach Karkene, mis sina siis tead?

Hanne [Emilile amates] Kas minna
midagi tean? Ma ei ütle seda ainult

Forstbach [Emilile] Tee olite siis mi-
nu nooreca sõbra nohtunõuniku
Illu poeg!

Emil Sustament! Kui selle nooreca
sõbra poeg -

Forstbach Wõtke ta, ta oli teile juba
niikui niu määratud; tee meeldite
mulle ka, ehk ma teid küll ei tunne.

Koh ükskõik! [Emmanuelile]. Teie nimi on Miller - olete usuteaduse kandidaat?

Emmanuel [ruutu ja julgelt] Sustament!

Emil [tasa Forstbachile] Tüpli, auus, katlik inimene, kes aga midagi oppinud on.

Forstbach [Emmanuelile] Kas te võite seda väikest lobasuid saal armastada?

Hanne Mina lobasuu?

Emmanuel [ilmatahenduseta, Forstbachile] Kui teie armulikult lubate - o - väga!

Forstbach Koh sus, võtke ta, õpetaja koha ja häa weinewaka eest hoolditsen mina!

Hanne } [korraga] Armas ustliisa!
Eman } O, mina - kuidas pean-

Forstbach Häa küll, tänada võite teine kord.

Emil, Fried [korraga]. Kuidas?

Forsbach Tee ka - Kuudas te kokku
 sarte, kuudas see sefades sündis, seda
 peate mulle pulmapäeval jütustama,
 ma, nüüd keesin ma ainult veel
 tee kõikide käest, kas te kõik rahul
 olete?

Fried, Hanne, Emil Täiesti!
Emmanuel Hina ka, sest minul on
 nüüd kõik häaks muutunud!

[Essee langes]

Lõpp

